

Medemblik Weeshuisgronden

rapport 5125

W. Jezeer

Medemblik Weeshuisgronden (Gemeente Medemblik)

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

W. Jezeer

Colofon

ADC Rapport 5125

Medemblik Weeshuisgronden (Gemeente Medemblik)
Een Inventariserend Veldonderzoek inde vorm van proefsleuven

Auteur: W. Jezeer

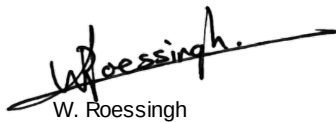
In opdracht van: Zeeman Real Estate

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, april 2020

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

W. Roessingh

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033 299 8181
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Archeologische verwachting	7
1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	13
1.4 Opzet van het rapport	14
2 Methoden	15
3 Resultaten	18
3.1 Fysisch geografisch onderzoek	18
3.2 Sporen en structuren	22
3.3 Vondstmateriaal	27
4 Conclusies	28
4.1 Algemeen	28
4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	28
5 Waardestelling en Selectieadvies	34
5.1 Waardestelling	34
5.2 Selectieadvies	35
Literatuur	36
Lijst van afbeeldingen	36
Lijst van tabellen	37
Bijlage 1 Sporenlijst	38
Bijlage 2 Vondstenlijst	41
Bijlage 3 Splitslijst	41
Verklarende woordenlijst	42
Afkortingen in de database	43

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Noord-Holland
Gemeente:	Medemblik
Plaats:	Medemblik
Toponiem:	Weeshuisgronden
Kaartblad:	14 H
Coördinaten:	Centrumcoördinaat: 135.600/ 530.150
Projectverantwoordelijke:	W. Zezeer
Bevoegde overheid:	Gemeente Medemblik Contactpersoon: dhr. M. van Marle Dick Ketlaan 21 1687 CD Wognum T: 0229-8561540 E: marcel.vanmarle@medemblik.nl
Opdrachtgever	Zeeman Real Estate Contactpersoon: dhr. S. Huits Postbus 4030 1620 HA Hoorn T: 0229-244944 E: s.huits@zeeman.nl
Goedkeuring rapport door de bevoegde overheid:	Ja (14-2-2020) C.M. Soonius (regio archeoloog West-Friesland)
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	4744392100
ADC-projectcode:	4210736
Complex en ABR codering:	Nederzetting, onbepaald (NX)/ Grafheuvel, onbepaald (GHX)
Periode(n):	Midden Bronstijd/ Late Bronstijd/ Nieuw e tijd
KNA versie:	4.1
Maximale diepte onderzoek:	Ca. 1 m –MV
Uitvoering van het veldwerk:	21 – 30 oktober 2019
Beheer en plaats documentatie:	Provinciaal Depot voor Archeologie van de provincie Noord-Holland/ Huis van Hilde Puikman 3 1901 NN Castricum Contactpersoon: dhr. M. Veen T: 023-5144514 E: veenmc@noord-holland.nl

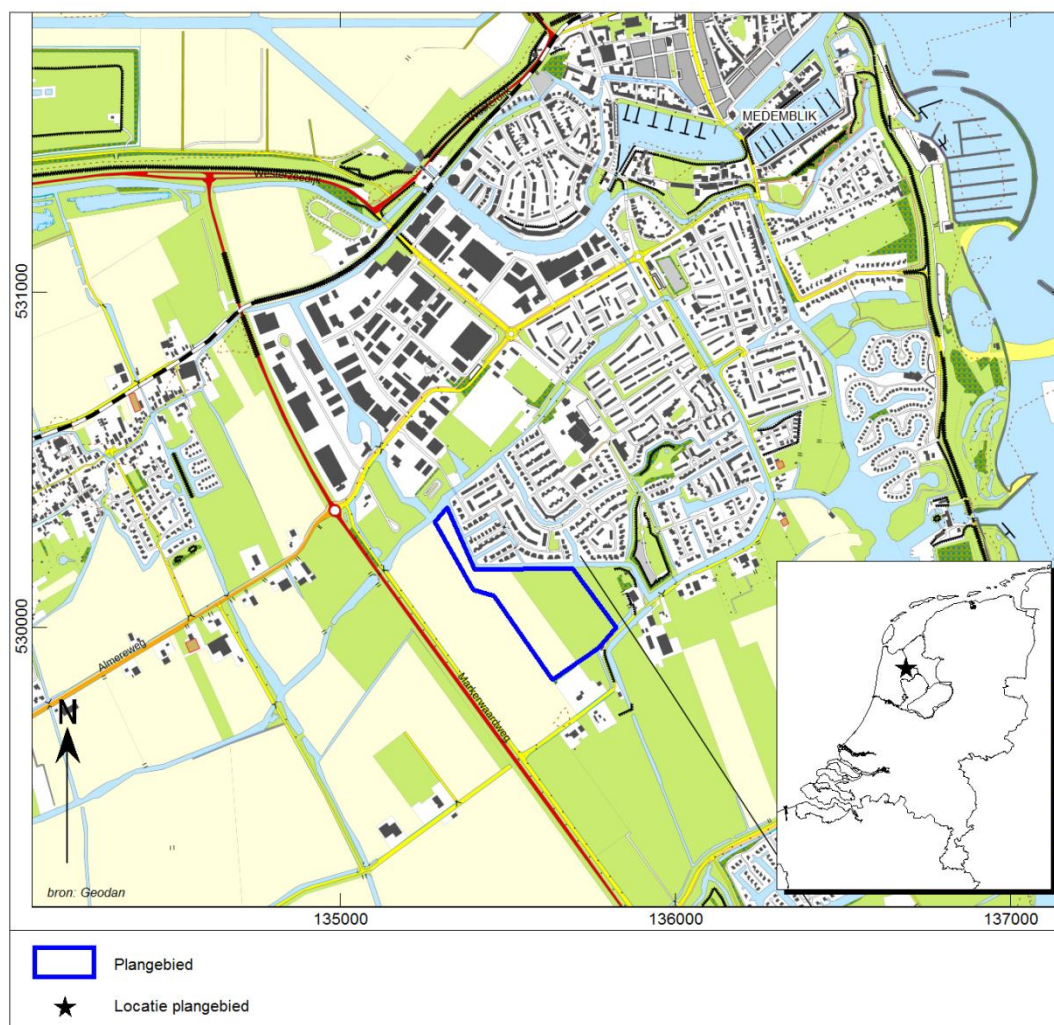
Samenvatting

Het proefsleuvenonderzoek binnen plangebied Weeshuisgronden te Medemblik heeft aangetoond dat binnen delen van het plangebied sprake is van een intacte bodemopbouw en de aanwezigheid van een behoudenswaardige vindplaats met bewoningssporen uit de Midden Bronstijd. Het gaat daarbij om kuilen, greppels en staken en bovendien om in ieder geval één volledige huisplaats/huisplattegrond en een grafheuvel. De kans is aanwezig dat daarnaast nog meer complete huisplattegronden aanwezig zijn, die buiten de aangelegde proefsleuven vallen. De grafheuvel kent twee fases, maar is wel afgetopt, wat betekent dat het oorspronkelijke heuvellichaam niet meer aanwezig is, maar enkel nog de ringsloten. De aanwezigheid van resten uit de Late Bronstijd wordt vermoed, maar kan niet worden aangetoond op basis van de proefsleuven.

De conservering van de Bronstijdsporen is demate goed dat ook subtiele en ondiepe sporen als staken en afdrukken van koeienpoten bewaard zijn gebleven. Binnen het oostelijke deel van het plangebied zijn twee zones aangemerkt voor vervolgonderzoek, namelijk het noordelijke deel van het huidige grasland, waar de huisplaats is aangetroffen en het zuidelijke deel van het huidige grasland, waar de grafheuvel is aangetroffen.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren	
Nieuwe tijd:		1500 - heden
Nieuw e tijd C	1850 - heden	
Nieuw e tijd B	1650 - 1850 na Chr.	
Nieuw e tijd A	1500 - 1650 na Chr.	
Middeleeuwen:		450 - 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen B / Late Middeleeuwen	1250 - 1500 na Chr.	
Late Middeleeuwen A / Volle Middeleeuwen	1050 - 1250 na Chr.	
Vroege Middeleeuwen D / Ottoonse periode	900 - 1050 na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische tijd	725 - 900 na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische tijd	525 - 725 na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Volksverhuizingstijd	450 - 525 na Chr.	
Romeinse tijd:		12 voor Chr. - 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270 - 450 na Chr.	
Midden-Romeinse tijd	70 - 270 na Chr.	
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor Chr. - 70 na Chr.	
IJzertijd:		800 - 12 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 12 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	500 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 500 voor Chr.	
Bronstijd:		2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	1100 - 800 voor Chr.	
Midden-Bronstijd	1800 - 1100 voor Chr.	
Vroege Bronstijd	2000 - 1800 voor Chr.	

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van Zeeman Real Estate heeft ADC ArcheoProjecten een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Weeshuisgronden te Medemblik (afb. 1), in het kader van geplande nieuwbouw. In het plangebied zullen woningen worden gebouwd.

Het plangebied Weeshuisgronden grenst in het noorden aan Schepenwijk II, waar destijds vooruitlopend op de woningbouw een nederzetting uit de Midden en Late Bronstijd is opgegraven op een terrein van ca. 1,5 ha. Op basis van dit onderzoek geldt voor de Weeshuisgronden een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Midden- en Late Bronstijd (Zie voor periodisering tabel 1). De voorgenomen bouwplannen zullen eventuele archeologische resten in de bodem ernstig beschadigen.

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 9 ha en is momenteel in gebruik als grasland en akkerland. Het plangebied is gelegen aan de zuidkant van Medemblik, tussen de wijk Schepenwijk (noord) en de Brakeweg (zuid). In het gebied zijn 30 werkputten aangelegd met een totale oppervlakte van 5.203 m².

Het veldwerk is uitgevoerd tussen 21 en 30 oktober 2019. Het onderzoek is uitgevoerd conform KNA 4.1 en het Programma van Eisen (PvE), dat is opgesteld door mevr. F.C. Schinning (Archeologie West-Friesland).¹ De vondsten en bijbehorende documentatie die tijdens het onderzoek zijn verzameld, worden na afronding van de rapportage gedeponeerd in het Provinciaal Depot voor Archeologie van de provincie Noord-Holland/ Huis van Hilde te Castricum.

Het veldteam bestond uit W. Jezeer (projectverantwoordelijke, senior archeoloog) en W. Roessingh (senior archeoloog). Controle en coördinatie van documentatie en vondstverwerking is uitgevoerd door D. van der Ven en J.W. Beestman. Kraanmachinist was J. Bergman (Bergman Kraanverhuur). Het veldteam is ondersteund door verschillende vrijwilligers, met name B. Naardin en F. Nieuwenhout.

De contactpersonen bij opdrachtgever Zeeman Real Estate zijn S. Huits en E. Winters-Ran. Het vondstmateriaal is bestudeerd door W. Roessingh en J. Verduin (ADC ArcheoProjecten, aardewerk).

1.2 Archeologische verwachting²

In verband met toekomstige ontwikkelingen in het plangebied Weeshuisgronden is in eerste instantie een Archeologische Quicksan opgesteld voor het gebied door Archeologie West-Friesland.³ Volgens het in 2018 vastgestelde Bestemmingsplan Buitengebied van de Gemeente Medemblik ligt het plangebied in een zone met dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3 (vrijstellingsgrens 500 m² en dieper dan 40 cm).⁴

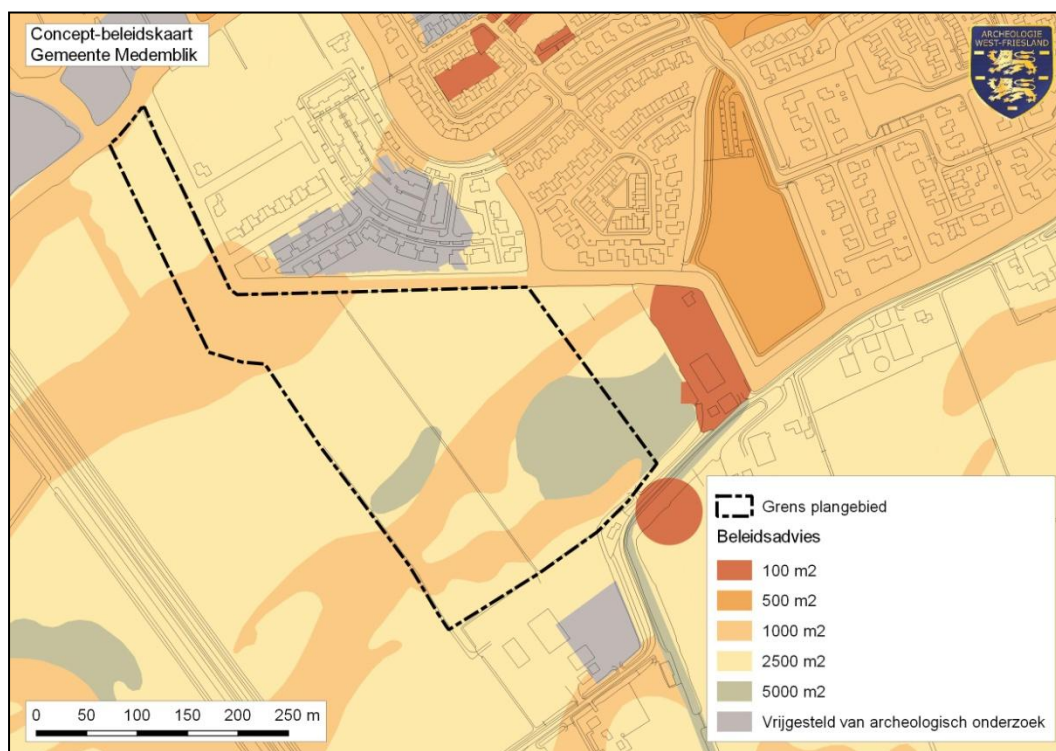
Op de concept-beleidskaart archeologie van de gemeente Medemblik is de verwachting van het buitengebied nader gespecificeerd (afb. 2). Hierbij is gebruik gemaakt van vijf bodemkaarten, schaal 1:10.000. Alhoewel deze kaarten op verschillende wijze zijn gekarteerd kan op basis van de bodemtypes in combinatie met het Actueel Hoogtebestand en paleogeografische kaarten toch een uitspraak gedaan worden over de archeologische verwachting. Vertaald naar de beleidskaart resulteert dit in verschillende vrijstellingsgrenzen voor archeologisch onderzoek.

¹ Schinning, F.C., 2019: Programma van Eisen Medemblik – Weeshuisgronden-Schepenwijk (AWF PvE-nr. 16138), d.d. 02-09-2019.

² Overgenomen uit Van Leeuwen & Soonius 2016,

³ Van Leeuwen & Soonius 2016.

⁴ Bestemmingsplan Buitengebied NL.IMRO.0420.14410105-VA01.

Afb. 2. Het plangebied De Weeshuisgronden (zwarte stippellijn) op de concept-beleidskaart archeologie van de gemeente Medemblik (bron: Van Leeuwen & Soenius 2016).

Binnen het plangebied zijn drie verschillende zones te onderscheiden:

- hoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie (met name de Bronstijd) en een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit andere periodes; vrijstellingsgrens 1000 m² (lichtoranje)
- middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie en een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit andere periodes; vrijstellingsgrens 2500 m² (geel)
- lage verwachting voor alle perioden; vrijstellingsgrens 5000 m² (groen).

De geplande ingreep van het plangebied Weeshuisgronden (oppervlakte ca. 8,8 ha) overschrijdt de vrijstellingsgrens.

Op basis van de geplande ontwikkeling en de hoge archeologische verwachting was een archeologisch onderzoek in het kader van de AMZ-cyclus vereist. Dit archeologisch onderzoek diende te bestaan uit een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven.⁵

Het plangebied Weeshuisgronden heeft een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie, met name de Midden en Late Bronstijd. Bovendien is in het plangebied een droogmakerij met dijk en ringsloot aanwezig. Dit deel van het plangebied heeft een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Nieuwe tijd. In onderstaande wordt de verwachting gespecificeerd.

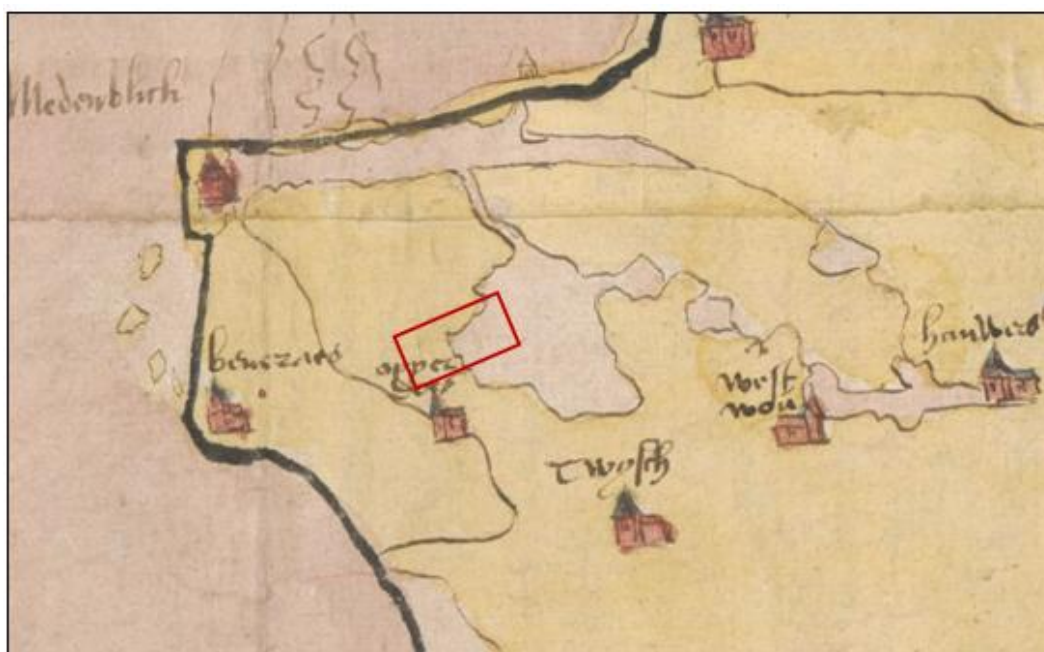
⁵ Van Leeuwen & Soenius 2016, 8.

Cultuurhistorische achtergrond

Het plangebied Weeshuisgronden wordt aan de noordkant begrensd door de Twiskerdijksloot, een middeleeuwse ontginningsloot van cultuurhistorische waarde.⁶

Een groot gedeelte van de oostkant van het plangebied wordt begrensd door een sloot die onderdeel uitmaakt van een ringsloot van cultuurhistorische waarde.⁷ Deze ringsloot begrenst polders De Braeck, De Poel en De Wijmers. Op 3 juni 1630 werd door de Staten van Holland en West-Friesland de vergunning verleend voor het bedijken van “de Brake, Poel en Wymers”.⁸

Waarschijnlijk zijn de werkzaamheden kort daarna uitgevoerd. Op een kaart van West-Friesland uit ca 1530 is het meer dat later de polders zou vormen nog zichtbaar (afb. 3). Op de kaart uit 1732 is de situatie na de inpoldering zichtbaar (afb. 4). Het plangebied Weeshuisgronden ligt in het noordoostelijke gedeelte van de droogmakerij de Braeck. Dwars door het plangebied Weeshuisgronden loopt, parallel aan de ringsloot, de dijk die de grens van polder de Braeck vormt. Op de kadastrale minuutkaart uit 1825 is de situatie nog nagenoeg onveranderd (afb. 5). Duidelijk zichtbaar is de dijk met daarop een (voet)pad. Tijdens de ruilverkaveling in de 20^e eeuw is de oorspronkelijke verkaveling binnen het plangebied veranderd, waardoor de ringsloot geen cirkel meer vormt.

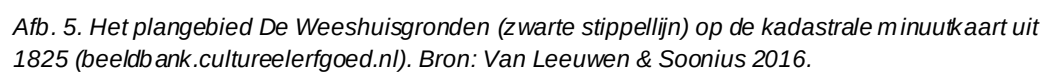
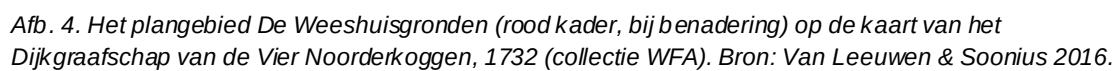

Afb. 3. Het plangebied De Weeshuisgronden (rood kader, bij benadering) op de kaart van Noord-Holland benoorden het IJ, 1530 (collectie Nationaal Archief). Het noorden is links. Bron: Van Leeuwen & Soenius 2016.

⁶ CHW-code WFR 234G.

⁷ CHW-code WFR 246G.

⁸ 0715-01 Oud Archief Stad Medemblik, 31.4 De Brake, Poel en Wijmers en het Lichtewater, Westfries Archief.

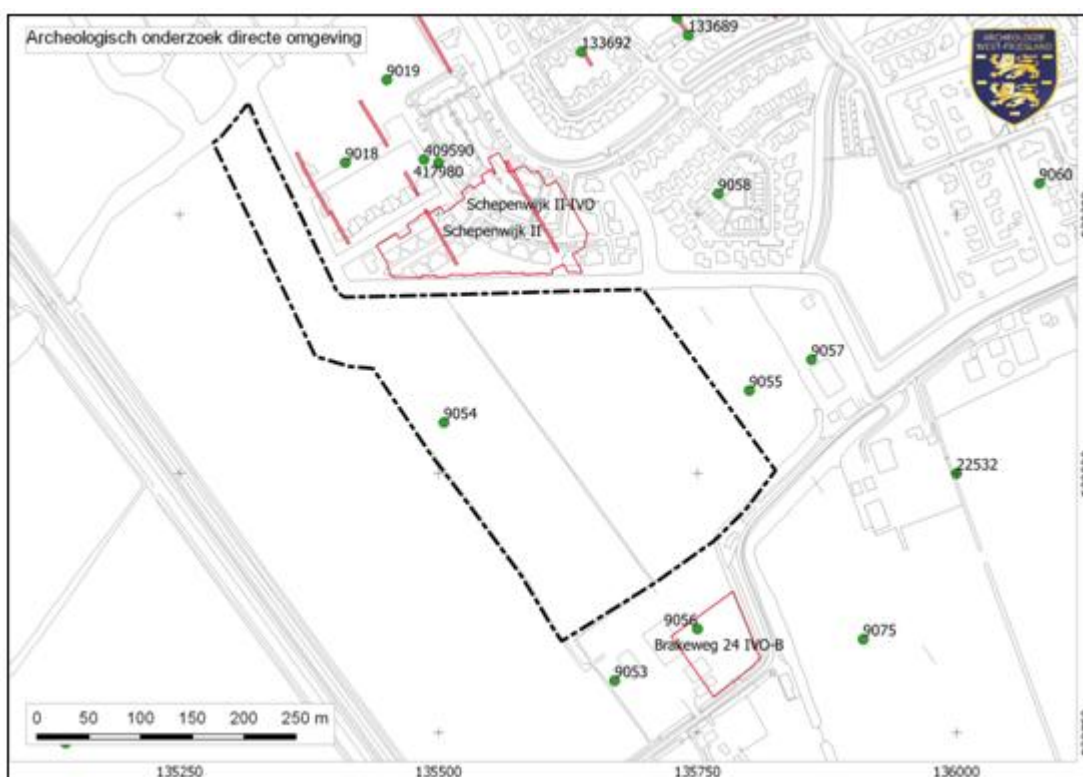

Archeologie en geologie

In 2007 is op de locatie Schepenwijk II, direct ten noorden van onderhavig plangebied, een archeologische opgraving uitgevoerd door de ACVU-HBS.⁹ Tijdens die opgraving is een nederzetting uit de Midden- en Late Bronstijd opgegraven, waarbij verschillende huisplaatsen zijn onderzocht (afb. 6 en 7).

In 2011 is ten zuiden van het plangebied een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek uitgevoerd.¹⁰ De bouwvoor was hier 15 tot 40 cm dik en de ondergrond bestond uit kalkrijke getijdenafzettingen. Het feit dat de sedimenten vanaf maaiveld kalkrijk zijn wijst op aftopping van het oorspronkelijke paleolandschap of op het feit dat er in het geheel geen bodemvorming heeft plaatsgevonden in de prehistorie, omdat het gebied in het verleden niet of nauwelijks ontwaterd is.

In de directe omgeving van het plangebied is naast vondstmateriaal uit de Bronstijd (Archis-waarnemingsnummer 133691, 133692, 409590 en 417980) ook aardewerk uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen (Archis-waarnemingsnummers 9018, 9053, 9054, 9055, 9057, 9060). Zie afbeelding 6.

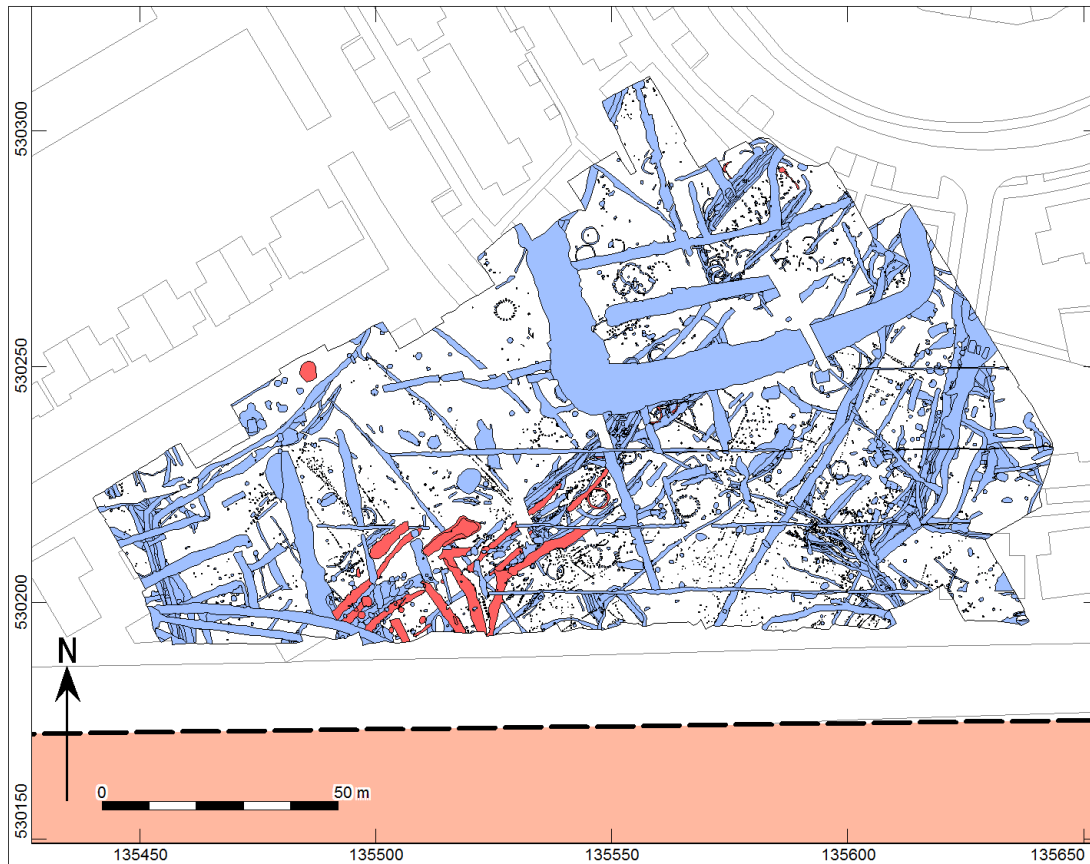

Afb. 6. Locatie plangebied Weeshuisgronden en de locatie van de in de tekst genoemde archeologische onderzoeken en Archis-waarnemingsnummers. Bron: Van Leeuwen & Soonius 2016.

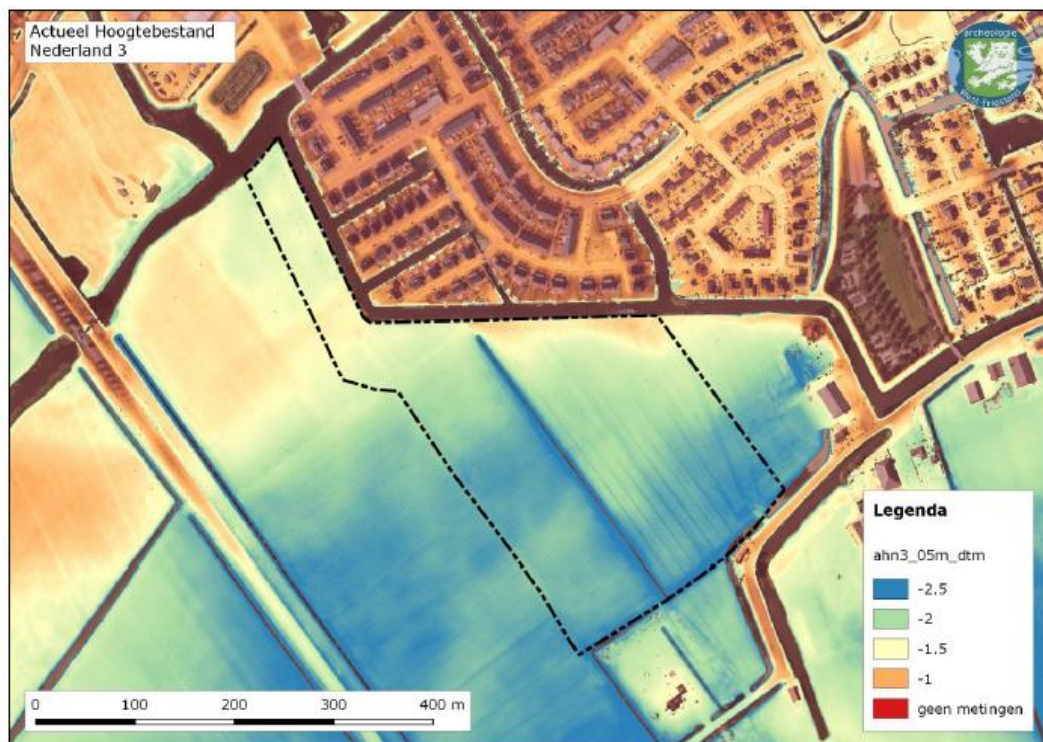
Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2) is het voormalige meer nog duidelijk zichtbaar (afb. 8). Het zuidelijk deel van het plangebied ligt ca 60 cm lager dan het noordelijke deel. Dit hoeft echter niet te betekenen dat alle prehistorische resten zijn verdwenen. De sporen die tijdens de opgraving Schepenwijk II zijn aangetroffen, reikten tot 1,20 m minus maaiveld. Het is wel waarschijnlijk dat het voormalige meer de sporen heeft afgetopt. Langs de noordrand van de droogmakerij is een verhoging zichtbaar, waarschijnlijk een restant van de omringende dijk.

⁹ Schurmans 2010.

¹⁰ Warning 2011.

Afb. 7. De sporen uit de Midden-Bronstijd (blauw) en Late Bronstijd (rood) die zijn aangetroffen tijdens de opgraving Schepenwijk II (naar Schumans 2010). Het plangebied De Weeshuisgronden (roze vlak) ligt direct ten zuiden van de opgraving.

Afb. 8. Plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland. Het verschil tussen oud land en droogmakerij is zichtbaar. Bron: Schinning 2019.

1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het IVO in de vorm van proefsleuven heeft tot doel de aard, omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering) vast te stellen van eventuele vindplaats(en) in het gebied om te komen tot een definitief oordeel over de behoudenswaardigheid ervan. Daarnaast moeten gegevens verkregen worden om hetzij verder archeologisch onderzoek mogelijk te maken, hetzij adequate maatregelen voor behoud en beheer te kunnen treffen. Specifiek voor het project Weeshuisgronden had het onderzoek tot doel sporen uit de Midden- en Late Bronstijd op te sporen, te waarderen en te begrenzen. Eventueel vervolgonderzoek naar vindplaatsen is afhankelijk van besluitvorming over de bevindingen. Vervolgens zullen deze vindplaatsen, voor zover bedreigd door de geplande bouwwerkzaamheden, kunnen worden opgegraven.

De motivatie voor het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek binnen plangebied Weeshuisgronden is als volgt¹¹:

Het doel van het inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde verwachting en het vaststellen van de mate van intactheid van het bodemarchief.

Op basis van het proefsleuvenonderzoek zijn in principe vier opties mogelijk:

- het terrein wordt (deels) vrijgegeven, omdat er geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
- indien blijkt dat de archeologische resten grotendeels zijn verstoord kan er een bouwbegeleiding worden geadviseerd;
- archeologische waarden worden in de bodem veiliggesteld (behoud in situ);
- archeologische waarden worden opgegraven.

In de quickscan en het PvE is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting geformuleerd. Deze gespecificeerde verwachting is tijdens het proefsleuvenonderzoek getoetst. Een bureauonderzoek zou in dit geval geen nieuwe gegevens betreffende de verwachting binnen het plangebied genereren. Geadviseerd werd daarom om een bureauonderzoek achterwege te laten en de gespecificeerde verwachting uit de quickscan te hanteren. Een IVO in de vorm van een booronderzoek is niet geschikt voor het opsporen van nederzettingsterreinen uit de Bronstijd, vanwege de geringe vondstdichtheid en het ontbreken van een vondstlaag.¹²

In het PvE zijn verschillende onderzoeksvragen gesteld, die in dit rapport worden beantwoord op basis van hetgeen in de werkputten is aangetroffen:

Algemeen

1. Hoe ziet de geologische en geomorfologische opbouw van het plangebied eruit? Is de bodemopbouw intact, hoeveel van de oorspronkelijke bodemopbouw is verdwenen? Is er verschil te zien in de geologische opbouw tussen de gebieden binnen en buiten de droogmakerij?
2. Zijn er archeologische resten (sporen, structuren, vondsten) aangetroffen?
3. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van: verstoring van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen of door de aanwezigheid van het meer?
4. Wat is de omvang van eventuele recente verstoringen?
5. Hoe kan de archeologische vindplaats aan de hand van de onderzoeksresultaten en middels de KNA Leidraad Standaard Archeologische Monitoring worden gewaardeerd?

¹¹ Van Leeuwen & Soenius 2016, 8.

¹² Tol e.a. 2004.

Bronstijd

6. Wat zijn de begrenzing en de ruimtelijke spreiding, zowel in horizontale als verticale zin, van de vindplaats(en)? Bevindt deze zich eventueel buiten het huidige plangebied?
7. Zijn er sporen die op de aanwezigheid van een nederzetting wijzen? Wat is de aard van de aangetroffen sporen: bewoning of periferie (bijv. sporen die wel verband houden met bewoning maar geen huisplattengronden zijn), landgebruik/perceleringsgreppels, ontginning, wegen, etc.
8. Wat is de datering en periodisering van de archeologische vindplaatsen (begin-eind)?
9. Wat is de gaafheid van de sporen?
10. Hoe is de conservering van vondsten (inclusief eventueel aanwezig archeobotanisch en archeozoologisch materiaal)? Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten en wat is hun datering?
11. Is er een behoudenswaardige vindplaats aangetroffen in het plangebied? Zo ja, welke vorm van vervolgonderzoek wordt aanbevolen en welke onderzoeksvragen en daarbij behorende methodieken worden geadviseerd?
12. In hoeverre zijn binnen de vindplaats(en) op grond van de verspreiding van vondsten en/of grondsporen voormalige activiteitsgebieden te onderscheiden en hoe moeten die geduid worden?
13. Kunnen de aangetroffen sporen worden gerelateerd aan reeds bekende vindplaatsen in de omgeving, zoals Schepenwijk II?

Middeleeuwen / Nieuwe tijd

14. Zijn er resten van sloten en greppels aanwezig uit de middeleeuwen of Nieuwe tijd?
15. Is er verschil in opbouw van het bodemprofiel aanwezig binnen en buiten de droogmakerij?

1.4 Opzet van het rapport

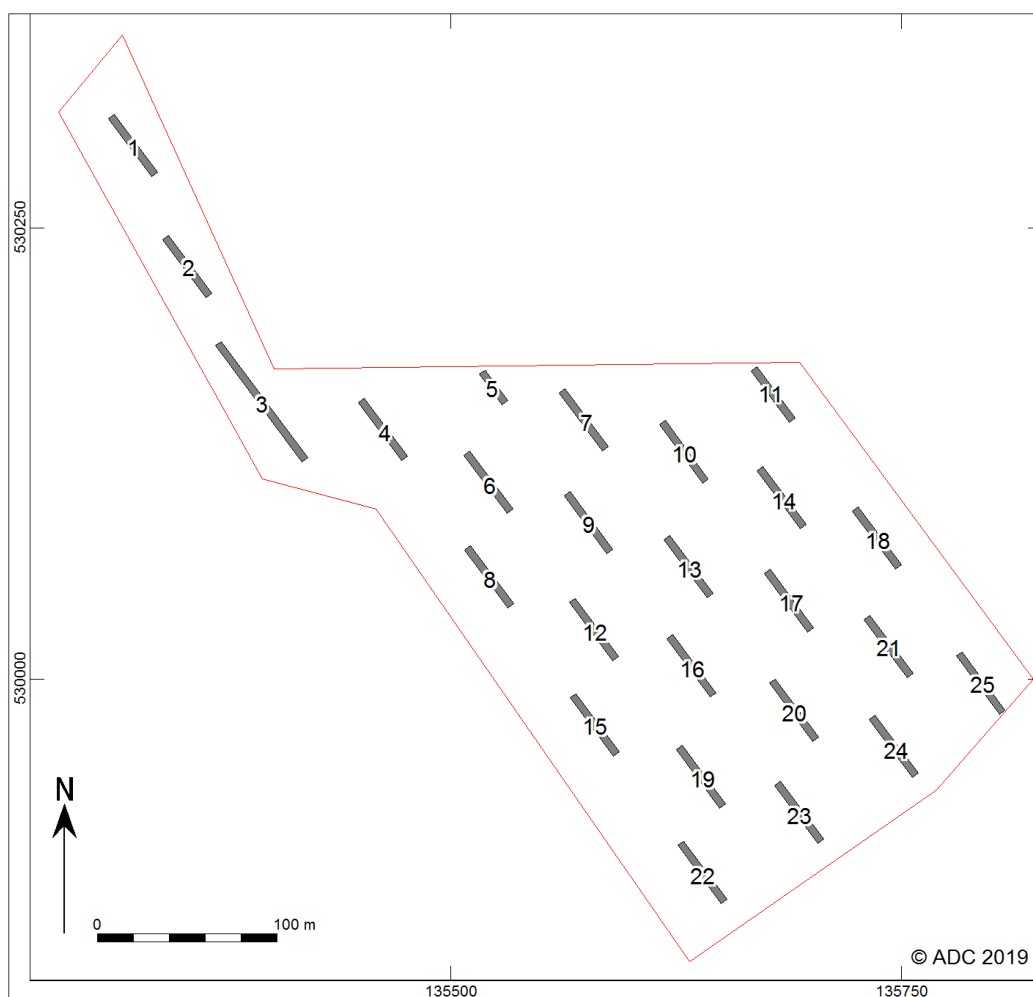
Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.1 -specificatie OS15). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de conclusies volgen. Indien nodig kan altijd worden teruggegrepen op de basisgegevens in het e-depot.

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de onderzoeks - methoden in hoofdstuk 2. Vervolgens zullen de fysische geografie, de sporen en structuren en het vondstmateriaal aan de orde komen in hoofdstuk 3.

2 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de KNA 4.1 en het PvE. Tijdens het onderzoek zijn 30 werkputten aangelegd. De ligging van deze putten was noordwest-zuidoost, waarbij de sleuven in een verspringend grid en verspreid over het plangebied lagen.

In het PvE is een werkwijze voorgesteld waarbij werd gestreefd naar een dekkingsgraad van de proefsleuven van 5%. Dit kwam neer op 4500 m² aan te leggen proefsleuf. Het puttenplan diende in het Plan van Aanpak onderbouwd te worden, waarbij de archeologisch uitvoerder mocht aangeven of de breedte van de sleuven 2 of 4 meter zou bedragen. Ook de lengte van de sleuven mocht variëren, mits de doelstelling van het proefsleuvenonderzoek werd behaald met de gekozen strategie.¹³

Afb. 9. Puttenplan zoals opgenomen in het PvA, met putnummers, zoals aangehouden tijdens het veldwerk.

Het uitgevoerde puttenplan is door ADC ArcheoProjecten opgesteld als onderdeel van het Plan van Aanpak (afb. 9). PvA en puttenplan zijn voorafgaand aan het veldwerk goedgekeurd door de adviseur van de bevoegde overheid. Er is uitgegaan van de aanleg van 25 sleuven.

De putten waren in principe 4 m breed en 40 m lang. Uitzondering hierop was put 3, welke een lengte had van 80 m. Met de locatie en afwijkende lengte van werkput 3 werd beoogd de

¹³ Schinning 2019, 17.

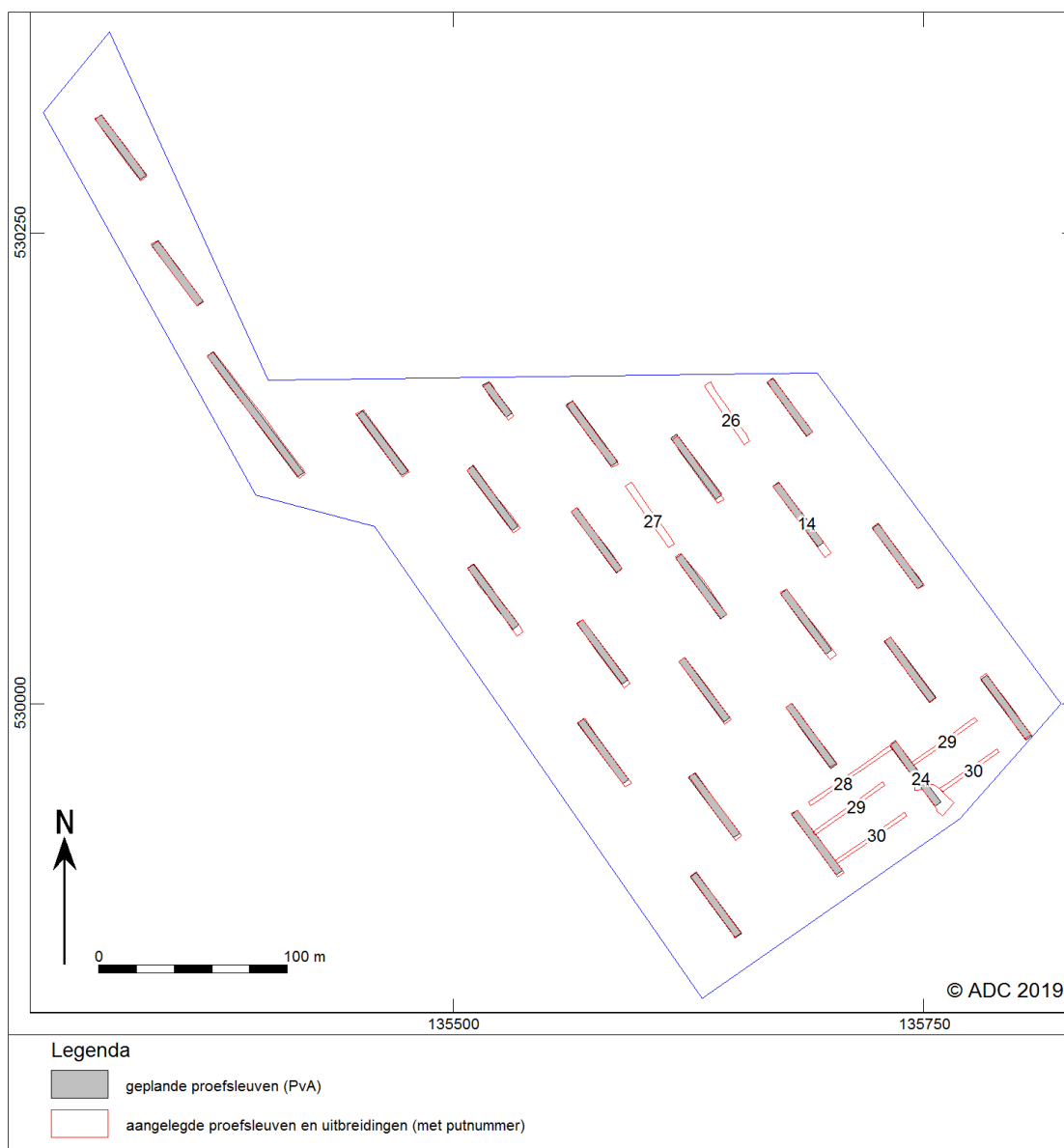
voormalige ringsloot en ringdijk van de droogmakerij aan te snijden. Tijdens het veldwerk is de vooraf vastgelegde putnummering aangehouden.

De totale oppervlakte van de geplande sleuven was 4.065 m², waarmee nog 435 m² in reserve was voor eventuele uitbreidingen.

In overleg met de adviseur van de bevoegde overheid is besloten dat het in twee putten nodig was in beperkte mate uit te breiden, namelijk in put 14 en 24. In put 14 was het vermoeden dat een ringsloot van een grafheuvel was aangesneden en is gekeken of er een zuidelijke tegenhanger aanwezig was. Derhalve is de sleuf met ca. 10 meter verlengd in zuidelijke richting. In put 24 is daadwerkelijk een grafstructuur aangetroffen en is de put aan de zuidkant uitgebreid om meer zicht op de aard en afmetingen van deze structuur te krijgen. Daarnaast zijn nog vijf aanvullende sleuven aangelegd, te weten werkput 26 t/m 30 (afb. 10). Werkput 26 en 27 zijn in het noorden aangelegd ter verdichting van het grid, om de begrenzing van de sporenzone daar scherp te krijgen. werkputten 28 t/m 30 zijn aangelegd in het zuiden, rond de grafheuvel in werkput 24, om na te gaan of er nog meer grafheuvels in de directe omgeving lagen.

In alle sleuven is één vlak aangelegd, direct onder de bouwvoor in de top van de natuurlijke bodem.

In totaal is een oppervlakte van ca. 5.203 m² onderzocht.

Afb. 10. Daadwerkelijk aangelegde proefsleuven en uitbreidingen (met nummer) geplot op de puttenkaart uit het PvA. Voor nummering overige werkputten zie afb. 9.

De vlakken zijn machinaal aangelegd, meestal met schaafbak. Tijdens de aanleg van het vlak zijn vondsten per spoor verzameld. Grondsporen zijn direct ingekrast. De vlakken en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Vervolgens is het vlak en ieder spoor daarin gefotografeerd en getekend (digitaal d.m.v. GPS), waarbij om de 3 m een waterpashoogte is bepaald. Een selectie van de aangetroffen grondsporen is met de hand gecoupeerd waarbij eventuele vondsten zijn verzameld. Deze selectie is gemaakt met het oog op het achterhalen van aard en/of diepte van de sporen, om zodoende een indruk te krijgen van de conservering en datering. Alle coupes zijn gefotografeerd en getekend op schaal 1:20. Het restant van de gecoupeerde sporen is niet afgewerkt met het oog op een eventueel vervolgonderzoek.

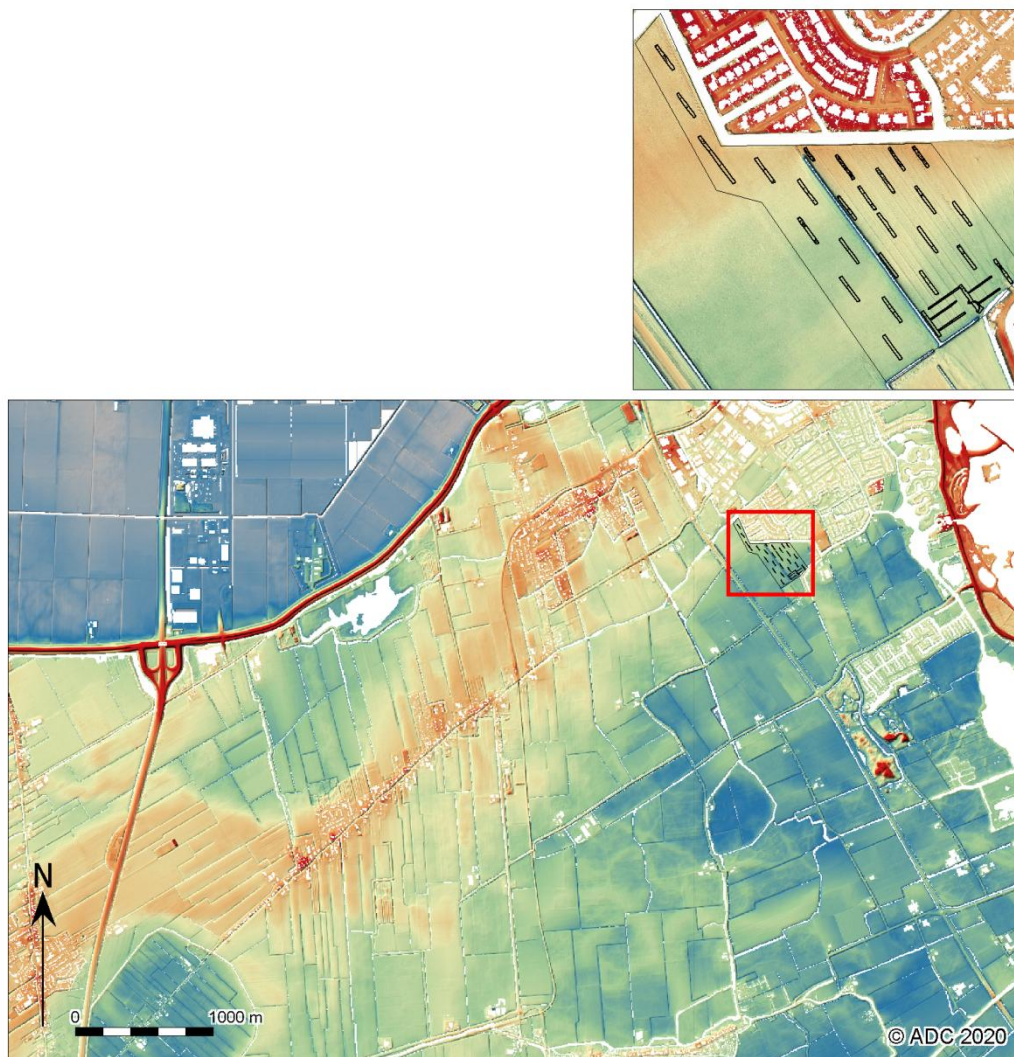
Tijdens het aanleggen van het diepste vlak werd een putprofiel aangelegd in de vorm van een kolom aan het begin en aan het einde van elke put. De profielkolommen zijn getekend (op schaal 1:20) en vervolgens beschreven.

3 Resultaten

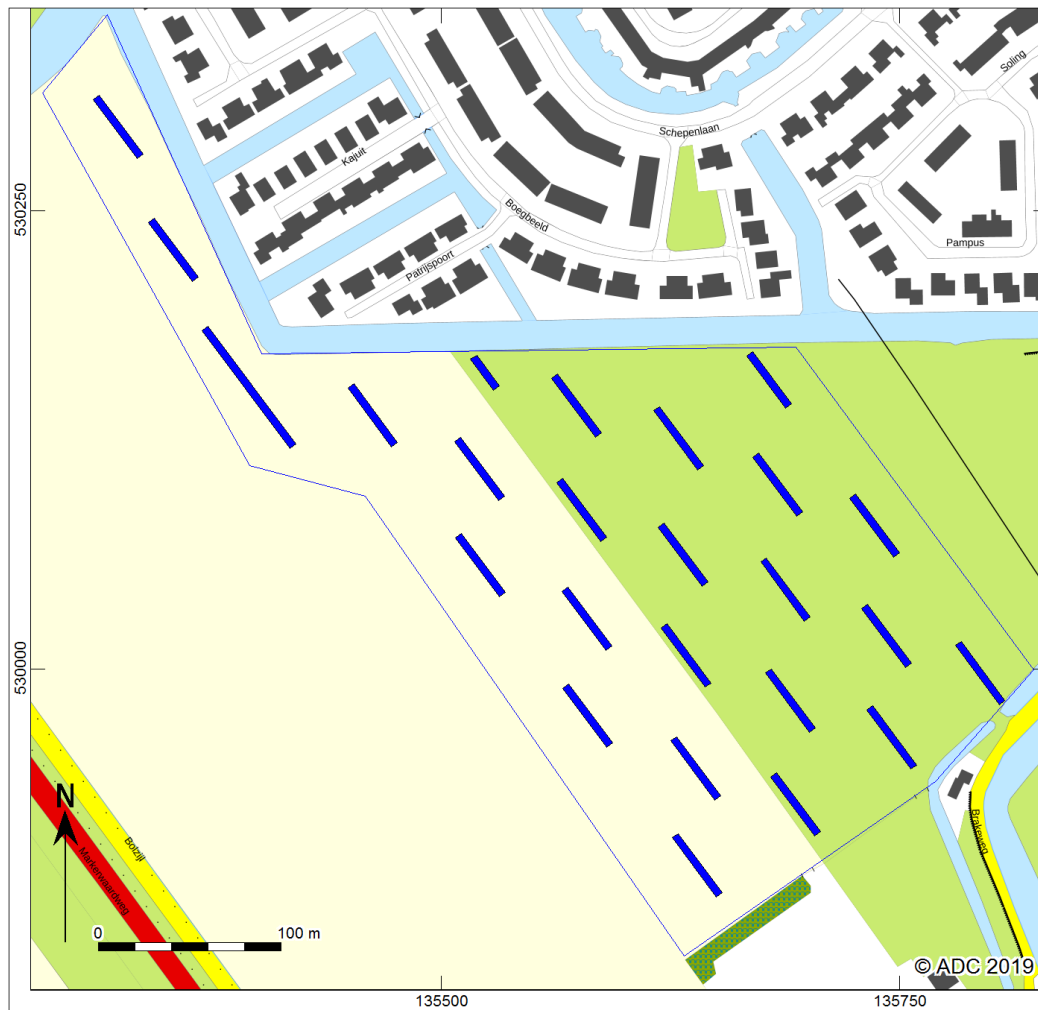
3.1 Fysisch geografisch onderzoek

Rond Medemblik worden voornamelijk zeekleigronden aangetroffen. Zowel de grote getijdengeulen als de kleinere geul- en kreeksystemen zijn te herkennen in het landschap en op hoogtekarten (afb. 11). De grote getij-inversieruggen bestaan uit zeer lichte tot matig lichte zavel. De kleinere geul- en kreeksystemen bestaan voornamelijk uit zware zavel.

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek was de aanname dat binnen plangebied Weeshuisgronden verschillende ondergronden aanwezig zijn, variërend van lichte zavel tot zware klei.

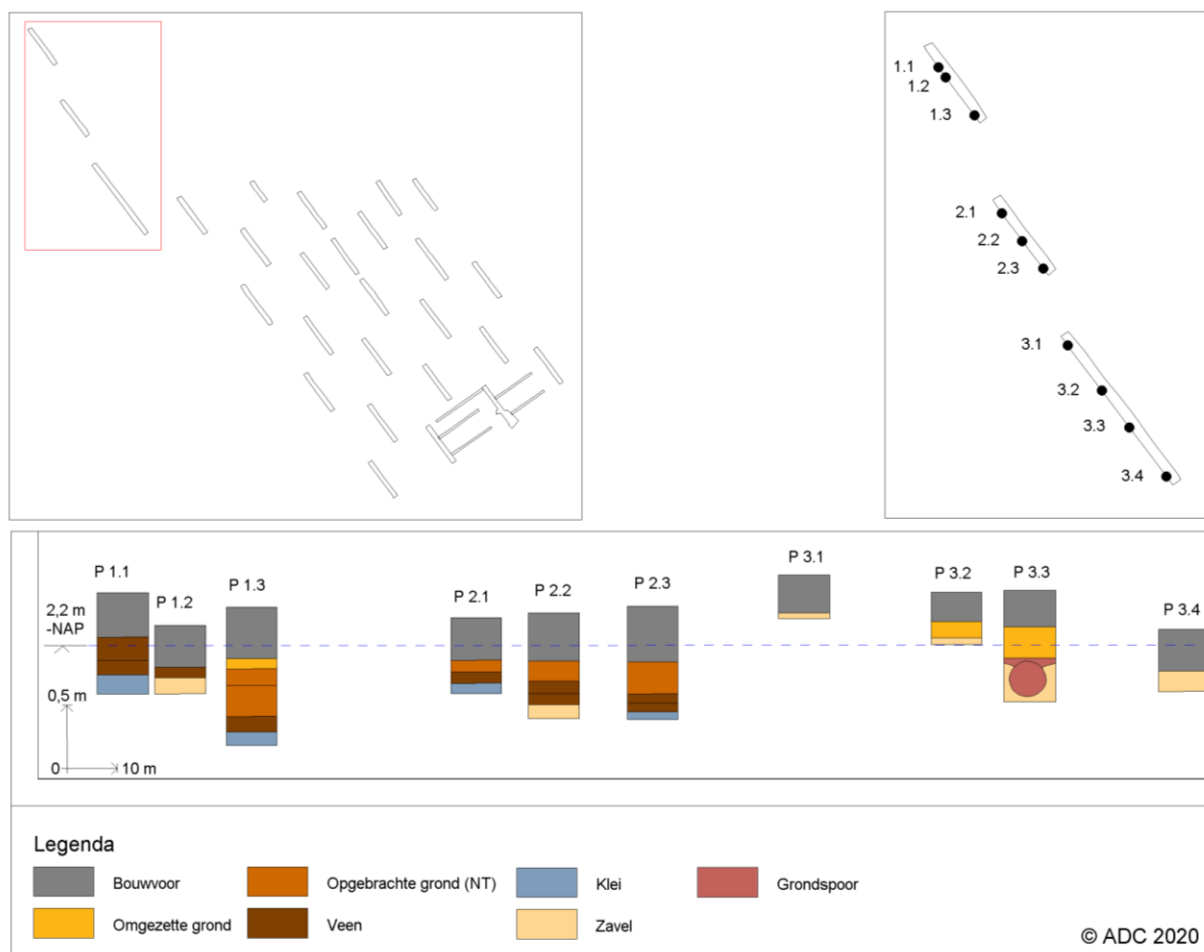
Afb. 11. Het plangebied op een uitsnede van het AHN. Goed zichtbaar is de grote en langgerekte rug waarop ook de opgraving Schepenwijk ligt. Het plangebied Weeshuisgronden ligt op de zuidelijke flank.

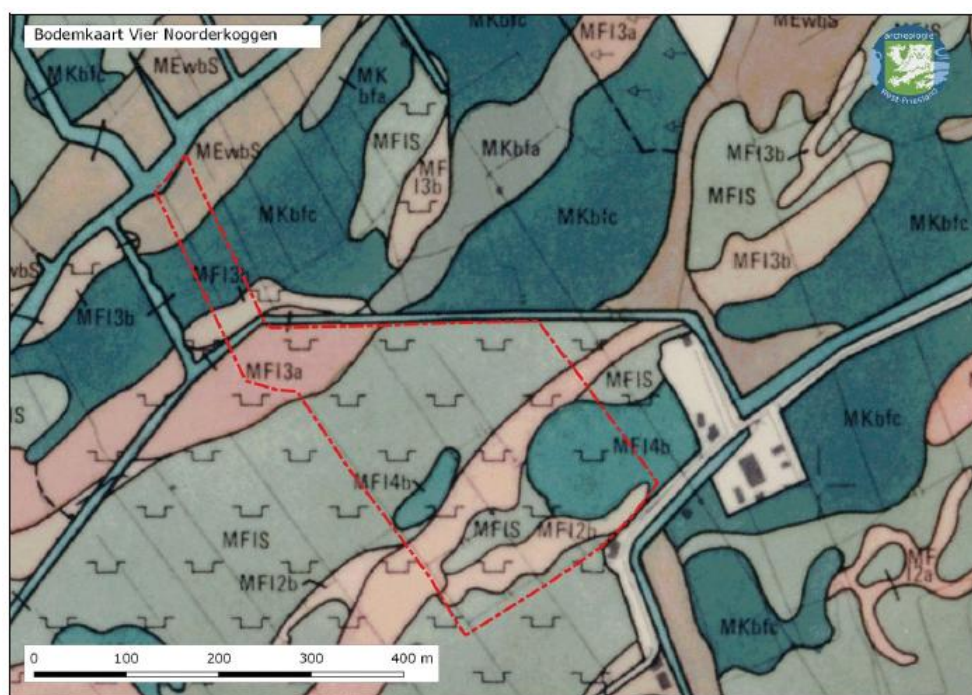
Afb. 12. Puttenplan op de topografische kaart. Hierop is te zien welke putten op het moderne akkerperceel (lichtgeel) liggen en welke op het grasland (groen).

Het westelijke deel van het plangebied is akkerland, het oostelijke deel is grasland (afb. 12). De twee percelen worden gescheiden door een sloot. De bodemopbouw binnen het westelijke perceel (de akker) is, afgezien van het meest noordelijke deel (werkput 1 en 2), niet meer intact (afb. 13). Halverwege dat perceel tot in het zuiden is het sporenniveau uit de Bronstijd ernstig aangetast, waardoor veel sporen zijn verdwenen. Slechts hier en daar zijn resten (onderkanten) van diepere sporen waargenomen. De hogere rug waarop de sporen van Schepenwijk II zijn aangetroffen en die ooit doorliep in westelijke/zuidwestelijke richting, is ter hoogte van de akker volledig afgetopt. Dit hangt waarschijnlijk deels samen met egalisatie en verploeging tijdens en na de ruilverkaveling, hoewel op bodemkaart Vier Noorderkoggen een symbool staat weergegeven dat wijst op een geërodeerd oppervlak (afb. 14).¹⁴ Deze bodemkaart is vervaardigd vooruitlopend op de ruilverkaveling dus aftopping binnen het plangebied zal deels ook een natuurlijke oorzaak hebben. De zandige delen zijn erosiegevoeliger dan de kleiger delen.

¹⁴ Du Burck & Dekker 1975.

Afb. 13. Profieloverzicht van het noordwestelijke deel van het plangebied (noord – zuid), tot en met de vroegere dijk rond de droogmakerij. De nummering van de profielkolommen verwijst naar de werkputnummers (wp1, kolom 1.1 t/m 1.3; wp2, kolom 2.1 t/m 2.3; etc.).

Afb. 14. Ligging van het plangebied op een uitsnede van de bodemkaart Vier Noorderkoggen.

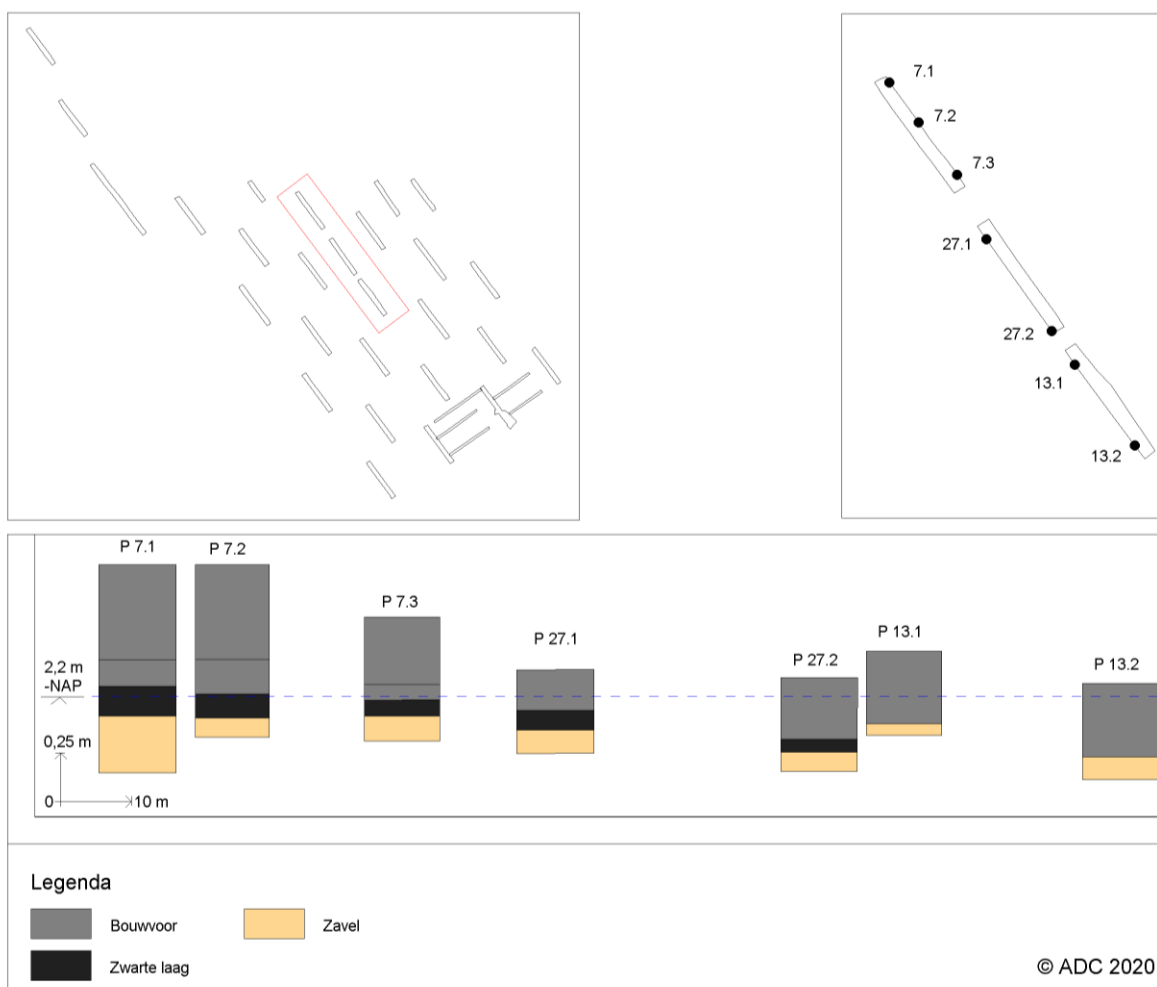
In het uiterste noordwesten van het plangebied (werkput 1 en 2) is onder de bouwvoor en (soms) onder een pakket opgebrachte grond veen aanwezig tussen ca. -2 m en -2,5 m NAP. Het onderliggende paleolandschap is grillig en vertoont over een relatief korte afstand verschillende laagtes. De hoge rug waarop ook de sporen van Schepenwijk II zijn aangetroffen is scherp begrensd en loopt snel op in werkput 3. Hier ligt de top van de rug (zavel) hoog en direct onder de bouwvoor.

Binnen het oostelijke perceel (grasland) ligt in het noorden onder de bouwvoor de zwarte laag, op een zavelig pakket met sporen. Het sporenniveau ligt hier rond ca. -2,2 m NAP. Naar het zuiden toe zakt dit niveau naar ca. -2,5 m NAP en in het centrale deel is zowel de zwarte laag als het sporenniveau verdwenen.

De conservering van de sporen/het sporenniveau was beduidend beter onder het grasland, waar zowel in het noorden als in het zuiden de bodemopbouw nog intact was. Het centrale deel van het plangebied is over de hele breedte 'leeg' omdat daar een tweede, smallere en zandige kreekkrug is afgetopt, waarbij het sporenniveau is verdwenen (afb. 15 en 17).

Ter hoogte van de afgetopte oost-west kreekkrug varieert het vlak, direct onder de bouwvoor, van zand tot lichte zavel. In het zuiden is de zwarte laag weer aanwezig, met name in het zuidoosten.

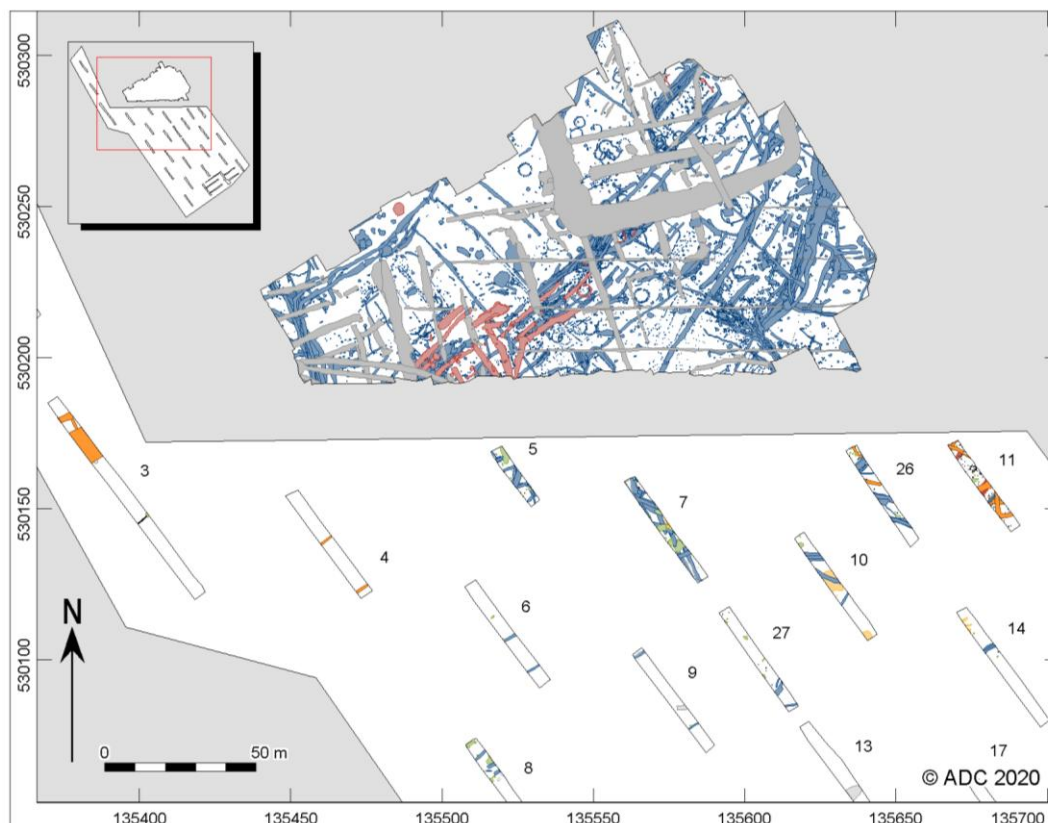
De aanwezigheid van subtiele sporen als staken en hoefinrukken in het vlak laat zien dat de conservering van de sporen en het bronstijdniveau in beide zones met intacte zwarte laag nog goed is.

Afb. 15. Profieloverzicht van het noordelijke deel van het grasland (noord – zuid), tot aan de afgetopte kreekkrug in het centrale deel. De kolomnummers verwijzen naar de werkputnummers.

3.2 Sporen en structuren

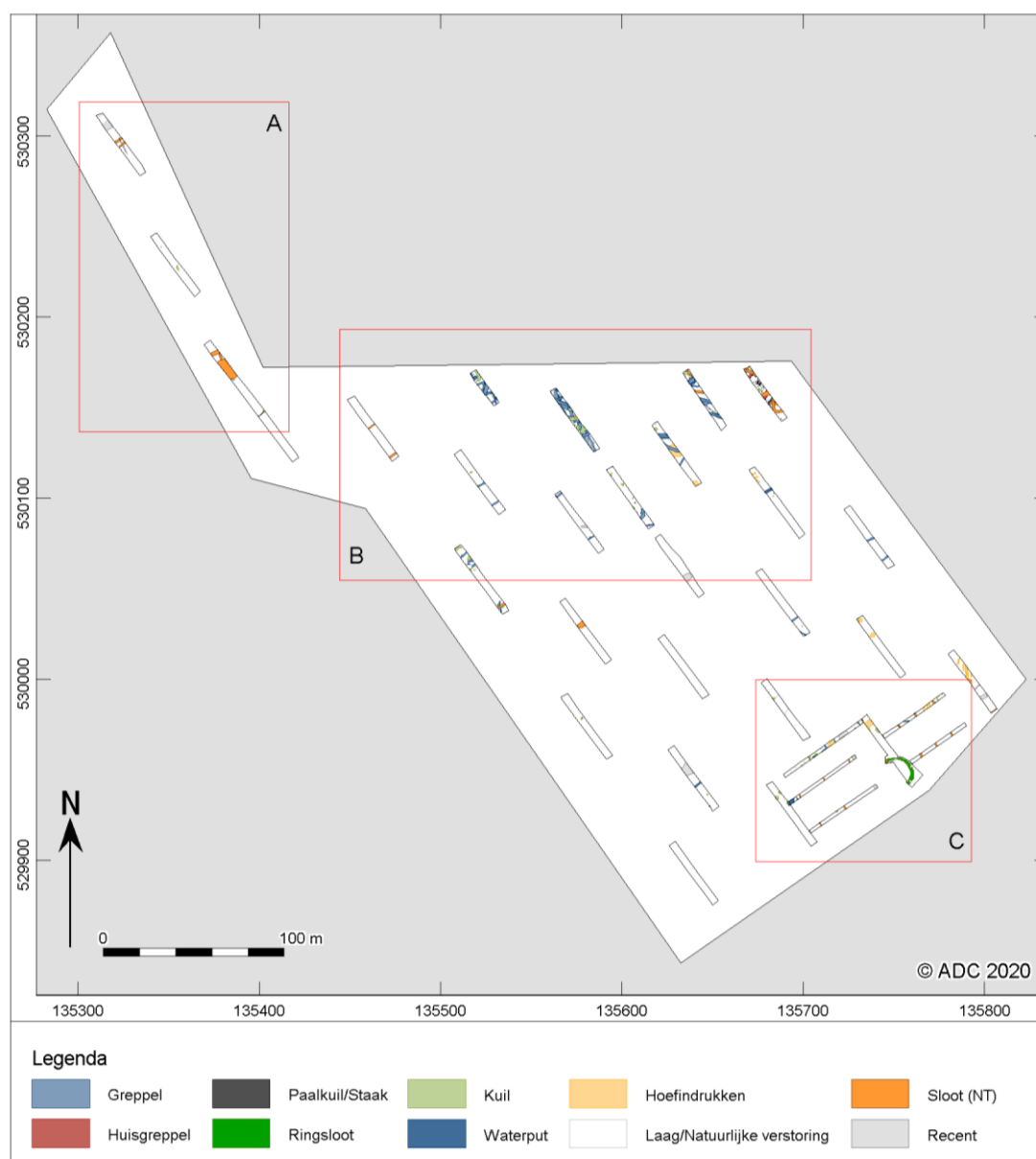
Het grootste deel van de aangetroffen sporen dateert uit de Midden-Bronstijd. Sporen uit de Late Bronstijd zijn nog niet als zodanig herkend, hoewel het vermoeden is dat de sporen uit deze periode uit de naastgelegen opgraving Schepenwijk II wel doorlopen in zuidelijke richting (afb. 16). Op enkele plekken werden de bronstijdsporen oversneden door greppels en sloten uit de Nieuwe tijd. Aanwijzingen voor sporen met een middeleeuwse datering zijn niet gevonden.

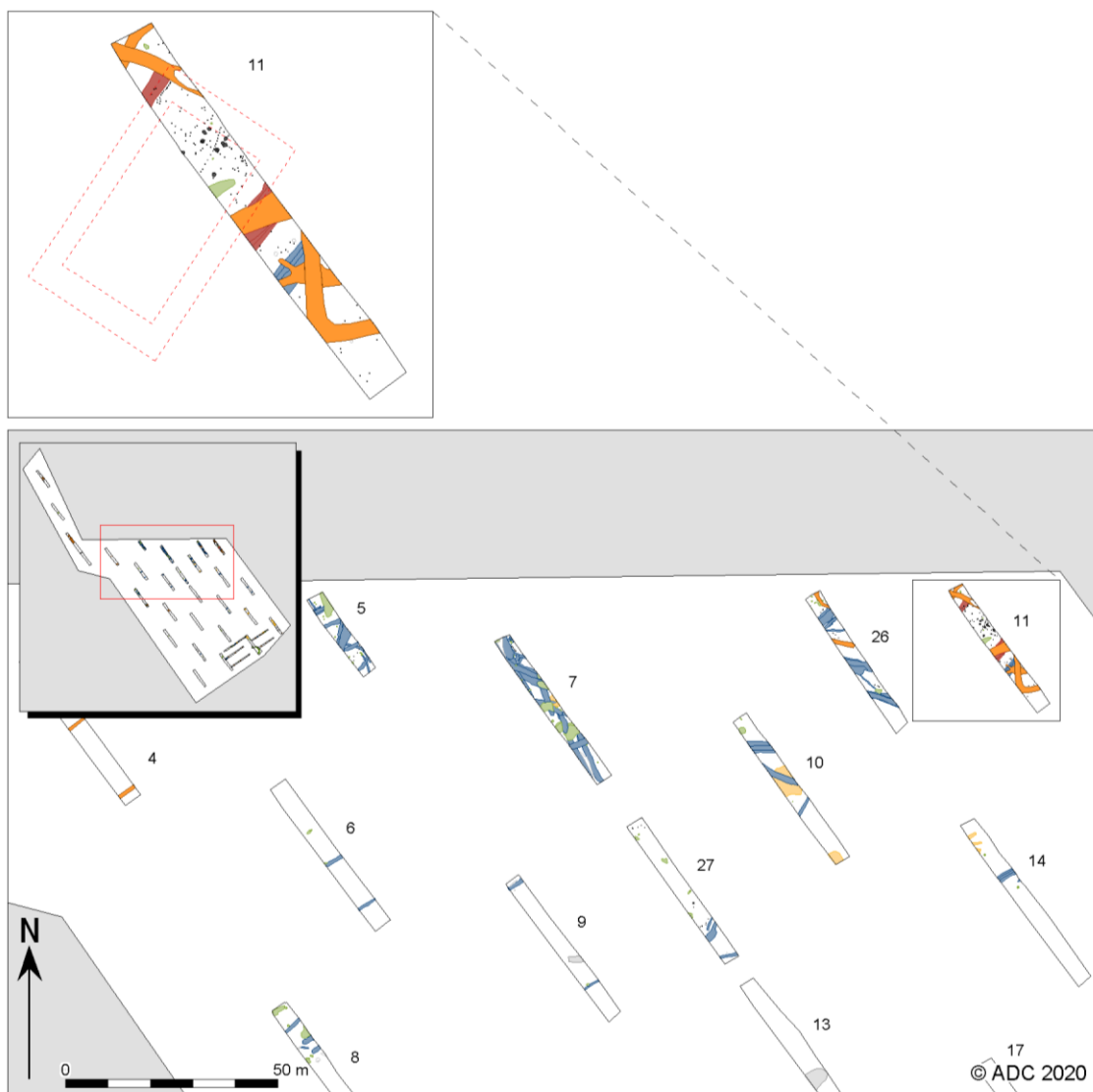
Afb. 16. De allesporenkaart van de opgraving Schepenwijk geplot bij de allesporenkaart van de proefsleuven in het noordoosten van het plangebied Weeshuisgronden. Op de ASK van Schepenwijk zijn de sporen uit de Midden Bronstijd blauw, de sporen uit de Late Bronstijd rood en de sporen uit de Middeleeuwen/Nieuwe tijd grijs. Op de ASK van Weeshuisgronden zijn de sporen uit de Bronstijd blauw en de sporen uit de Nieuwe tijd oranje.

In het noorden van het grasland is de bodemopbouw zoals gezegd nog intact. Hier ligt de zuidelijke flank van de rug waarop de opgraving Schepenwijk II heeft plaatsgevonden. Met het aflopen van de rug in zuidelijke richting lijken de bewoningssporen uit de Bronstijd ook af te nemen. De zuidelijke begrenzing van de zone met bewoningssporen ligt op ca. 80 m ten zuiden van de noordelijke grens van het plangebied. Binnen dit noordelijke sporencluster is, naast greppels, kuilen en stakenrijen, in ieder geval één huisplattegrond aanwezig: in werkput 11 is de oostelijke kopse kant met ingangspartij waargenomen, geflankeerd door twee huisgreppels (afb. 18). Bijzonder aan deze plattegrond is de prominente ingangspartij bestaande uit wel drie ingangsstijlen. Vergelijkbare 'uitgebouwde' ingangspartijen zijn bijvoorbeeld ook aangetroffen in Enkhuizen-Kadijken.¹⁵ Het voorkomen van enorm veel staken op en rond de huisplaats getuigt van een goede conservering van de locatie. Staken werden ook veelvuldig aangetroffen op de vindplaats Schepenwijk II en dat is een zeldzaam fenomeen. Als de huiswanden hier (deels) zijn opgebouwd uit stakenwanden, is de kans groot dat die hier bewaard zijn gebleven.

¹⁵ Roessingh & Lohof 2011, 56, afb. 4.6.

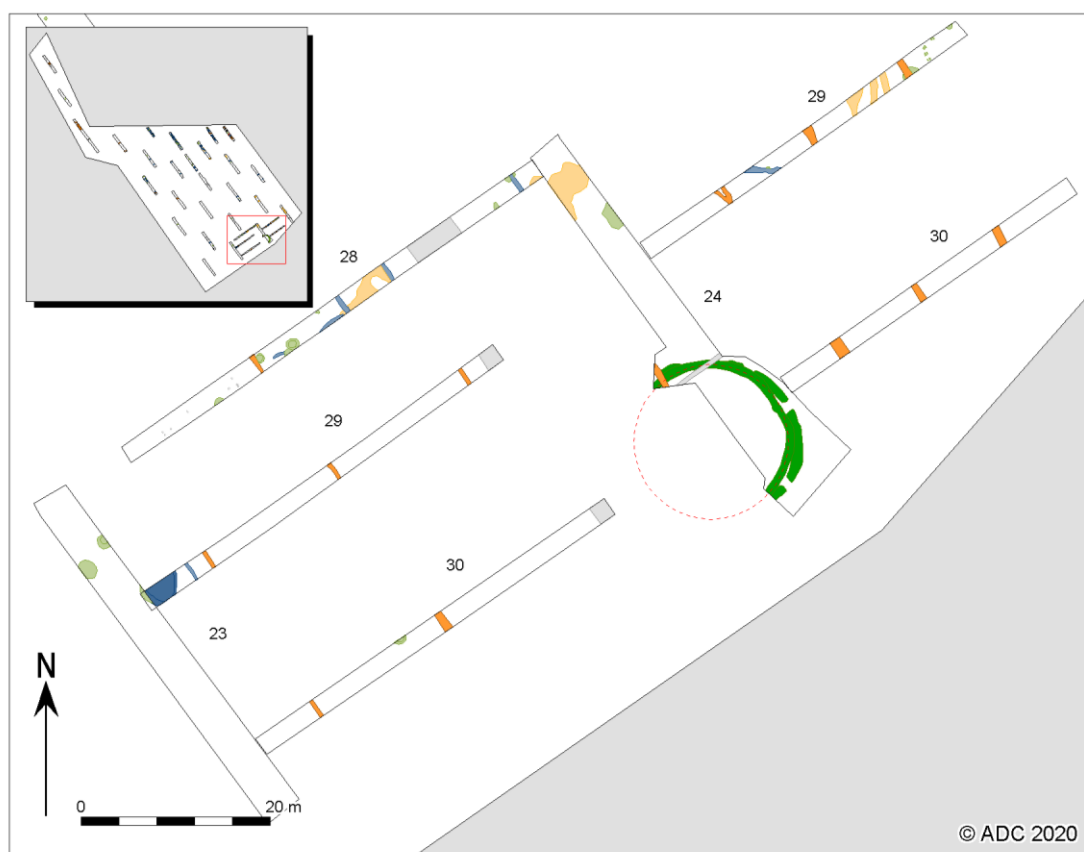

Afb. 17. Overzicht van de aard van alle sporen binnen het plangebied. In het centrale deel van het plangebied komen weinig tot geen sporen voor als gevolg van aftopping van de daar aanwezige smalle zandrug. Binnen de kaders de hieronder besproken sporenzones (B en C).

Afb. 18. Detail van het cluster bronstijdsporen in het noordoosten van het plangebied (zone B) en uitsnede van werkput 11 met daarin de sporen van een huisplaats. De rode stippellijn geeft de (vermoedelijke) omvang van de huisplattegrond en huisplaats weer. Voor legenda van de aard van de sporen, zie afb. 17.

In het zuiden van het grasperceel komen weer sporen uit de Bronstijd voor. Meest in het oog springende fenomeen is een grafheuvel, maar daarbij liggen ook een aantal grote kuilen en een vermoedelijke waterkuil/-put (afb. 19). De grafheuvel is volledig afgetopt, er zijn geen resten van het heuvellichaam meer aanwezig. Graven zijn in de onderzochte sleuven ook niet aangetroffen, mogelijk dat buiten de sleuven nog enkele zeer diep ingegraven bijzettingen aanwezig zijn. Deze moeten dan diep onder het toenmalige loopoppervlak zijn ingegraven. De conservering van het grafmonument is matig, de ringsloten zijn nog slechts een twintigtal centimeters diep. Ter vergelijking, goed geconserveerde ringsloten kunnen wel dieptes bereiken van meer dan 1 m. Wel is duidelijk dat de structuur minimaal twee fases heeft gekend, waarbij de oudste fase uit losse greppeldelen bestaat en de jongere fase uit een smalle, doorlopende ringsloot. De diameter van de ringsloot is ca. 16 meter. Het is bekend dat grafheuvels in West-Friesland vaak in clusters van twee of meer heuvels voorkomen. Aanvullende sleuven rondom de grafheuvel hebben echter geen andere grafheuvels aangetoond. Wel zijn ten westen van de grafheuvel goed geconserveerde kuilen en een waterput uit de Bronstijd aangetroffen. Ook is het terrein rondom de grafheuvel soms nog zeer goed geconserveerd. Dit wordt geïllustreerd door hoefindrukken direct onder de zwarte laag, met name ten oosten van de grafheuvel, in werkput 25 en 29. Hier kunnen dus ook nog de meer kwetsbare sporen zoals bijvoorbeeld ploegkrassen en staken worden verwacht.

Afb. 19. Detail van het cluster bronstijdsporen in het zuidoosten van het plangebied (zone C). De rode stippellijn geeft de omvang van de grafstructuur weer. Voor legenda van de aard van de sporen, zie afb. 17.

Tenslotte is in werkput 3 de voormalige ringsloot rond droogmakerij De Braeck aangetroffen (afb. 21). Dit spoor (S9) was in het vlak zichtbaar als een brede, rommelig zandige baan (afb. 20). Resten van de ringdijk zijn echter niet waargenomen in de proefsleuf. Een vondst die wellicht te maken kan hebben met (de voet van) de ringdijk is een flinke houten paal die ten zuiden van en evenwijdig aan de ringsloot en de inmiddels verdwenen dijk in een ondiep greppeltje lag (afb. 22). Er waren enkele loden strips op de paal aangebracht. We veronderstellen dat de paal ergens in de 19^e of 20^e eeuw in de sloot is gedeponeerd. De binnenzijde was volledig vermolmd, de paal kwam dus niet in aanmerking voor dendrochronologisch onderzoek.

Afb. 20. De ringsloot S9 in het vlak, gezien in oostelijke richting. Op de afbeelding is de noordelijke insteek te zien.

Afb. 21. Detail van het noordwestelijke deel van het plangebied, geplot op historisch kaartmateriaal waarop de ringsloot van de droogmakerij nog zichtbaar is. In zwart de ringsloot (S9) in werkput 3.

Afb. 22. De houten paal in werkput 3 en op de rechter foto de loden strips.

3.3 Vondstmateriaal

Het onderzoek heeft weinig vondstmateriaal opgeleverd (zie tabel 2). Naast aardewerk zijn twee fragmenten natuursteen en een fragment huttenleem verzameld.

Er zijn drie fragmenten aardewerk tijdens het proefsleuvenonderzoek gevonden. Twee fragmenten betreffen handgevormde scherven uit de Bronstijd.¹⁶ Beide fragmenten zijn dikwandig en zeer grof gemagerd met grote fragmenten steengruis. Op basis van deze kenmerken kunnen deze als zogenaamd Hoogkarspel-oud aardewerk worden geclassificeerd. Deze potten komen in de Midden-Bronstijd voor. Beide fragmenten zijn afkomstig uit een bronstijdsloop in werkput 6 en 7. Een derde fragment is een onderdeel van een pot van gedraaid aardewerk en dateert uit de Nieuwe tijd.¹⁷

Het huttenleem was erg gefragmenteerd, er waren geen diagnostische kenmerken (zoals bijvoorbeeld takafdrukken) op dit materiaal te herkennen.

Tabel 2. Vondstaantallen

Vondscategorie	Aantal	Gewicht (gr)
Aardewerk	3	151
Huttenleem	1	9
Natuursteen	2	220

¹⁶ Determinatie W. Roessingh.

¹⁷ Determinatie J. Verduijn.

4 Conclusies

4.1 Algemeen

De verwachtingen die op grond van Quicksan en in het PvE zijn gesteld, kunnen op basis van het huidige onderzoek worden bevestigd en tevens aangescherpt.

Zoals verwacht zijn binnen plangebied Weeshuisgronden sporen aanwezig uit de Bronstijd. Het gaat hierbij om een zone met bewoningssporen in het noorden van het oostelijke deel van het plangebied en een zone met sporen van begraving, landgebruik en bewoning in het zuiden van het plangebied. In beide zones is de bodemopbouw grotendeels intact, meestal nog inclusief de zwarte laag die het bronstijdniveau afdekt.

Het sleuvenonderzoek heeft bevestigd dat de bronstijdsporen van de opgraving Schepenwijk II in zuidelijke richting doorlopen binnen het plangebied Weeshuisgronden. Binnen het huidige plangebied is in ieder geval één huisplattegrond/huisplaats aanwezig, alsmede greppels, staken en kuilen die op basis van hun uiterlijk (kleur en textuur) en (twee stuks) aardewerk in de Midden-Bronstijd kunnen worden geplaatst. Gezien de verspreide ligging van de proefsleuven is de kans groot dat er nog één of meer huisplattegronden aanwezig zijn die nu niet zijn aangesneden. De aanwezigheid van sporen uit de Late Bronstijd kon niet met zekerheid worden aangetoond op basis van de beperkte oppervlakte van de sleuven, de geringe hoeveelheid vondstmateriaal en het non destructieve karakter van het proefsleuvenonderzoek.

Het centrale deel van het plangebied wordt van oost naar west doorsneden door een smalle zandige rug. Ter hoogte van de rug is het sporenniveau uit de Bronstijd afgetopt en zijn sporen ernstig aangetast of verdwenen. Binnen het westelijke perceel (de moderne akker) is de bodemopbouw grotendeels verstoord, met uitzondering van het noorden. In het zuiden zijn hier nog enkele bronstijdsporen aangetroffen, maar de conservering hiervan was matig. Ook de voormalige dijk rond de droogmakerij is afgetopt en verdwenen. De gedempte ringsloot is wel aangetroffen.

4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen zijn gesteld zullen hier worden beantwoord op basis van de bevindingen van het onderzoek.

Algemeen

1. *Hoe ziet de geologische en geomorfologische opbouw van het plangebied eruit? Is de bodemopbouw intact, hoeveel van de oorspronkelijke bodemopbouw is verdwenen? Is er verschil te zien in de geologische opbouw tussen de gebieden binnen en buiten de droogmakerij?*

Rond Medemblik worden voornamelijk zeekleigronden aangetroffen. Zowel de grote getijdengeulen als de kleinere geul- en kreeksystemen zijn te herkennen in het landschap en op hoogtekaarten. De grote getij-inversieruggen bestaan uit zeer lichte tot matig lichte zavel. De kleinere geul- en kreeksystemen bestaan voornamelijk uit zware zavel.

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek was de aanname dat binnen plangebied Weeshuisgronden verschillende ondergronden aanwezig zijn, variërend van lichte zavel tot zware klei.

In het uiterste noordwesten van het plangebied (werkput 1 en 2) is onder de bouwvoor en (soms) onder een pakket opgebrachte grond veen aanwezig tussen ca. -2 m en -2,5 m NAP. Het onderliggende paleolandschap is grillig en vertoont over een relatief korte afstand verschillende laagtes. De hoge rug waarop ook de sporen van Schepenwijk II zijn aangetroffen is scherp begrensd en loopt snel op in werkput 3. Hier ligt de top van de rug (zavel) hoog en direct onder de bouwvoor.

De bodemopbouw binnen het westelijke perceel (de akker) is, afgezien van het meest noordelijke deel (werkput 1 en 2), niet meer intact. Binnen het oostelijke perceel ligt in het noorden onder de bouwvoor de zwarte laag, op een zavelig pakket met sporen. Het sporenniveau ligt hier rond ca. -2,2 m NAP. Naar het zuiden toe zakt dit niveau naar ca. -2,5 m NAP en in het centrale deel is zowel de zwarte laag als het sporenniveau verdwenen/afgetopt.

Ter hoogte van de aftopte oost-west kreekrug in het centrale deel van het plangebied varieert het vlak, direct onder de bouwvoor, van zand tot lichte zavel. In het zuiden is de zwarte laag weer aanwezig, met name in het zuidoosten.

Van de droogmakerij zijn vrijwel geen sporen terug gevonden, afgezien van wat lijkt op verspoelingsfenomenen in werkput 16. Deze werkput ligt bovenop de afgetopte oost-west kreekrug en in het zeer zandige vlak zijn ingespoelde 'kleikuultjes' waargenomen.

2. Zijn er archeologische resten (sporen, structuren, vondsten) aangetroffen?

Er zijn archeologische resten aangetroffen uit de Bronstijd en de Nieuwe tijd. De sporen uit de Bronstijd betreffen greppels, kuilen, paalkuilen, staken, indrukken van koeienpoten en de ringsloten van een grafheuvel. De sporen komen voor in twee ruimtelijk van elkaar gescheiden zones of clusters: een in het noorden van het plangebied en een in het zuiden van het plangebied.

Enkele paalsporen in werkput 11, in het uiterste noordoosten van het plangebied, zijn onderdeel van een huisplattegrond, meer specifiek de noordoostelijke kopse kant met ingangspartij. Parallel aan de huisplattegrond liggen twee huisgreppels met een noordoost-zuidwest oriëntatie.

In het uiterste zuiden van het plangebied is de ringsloot van een grafheuvel aangetroffen, waarvan duidelijk is dat zij twee fases vertegenwoordigen: een oudere fase, waarvan de ringsloot bestaat uit losse greppeldelen/kuilen en een jongere fase die bestaat uit een gesloten ringsloot. Het heuvellichaam zelf is niet meer bewaard gebleven en van de ringsloten lijken slechts de onderkanten bewaard te zijn.

Ten westen van de grafheuvel zijn verschillende kuilen en een waterput/-kuil aangetroffen, waarvan de conservering beter is dan die van de grafheuvel. De aanwezigheid van (resten van) de zwarte laag en indrukken van koeienpoten ten noorden en ten oosten van de grafheuvel wijzen op een intacte bodemopbouw en een goede conservering van het sporenniveau uit de Bronstijd.

3. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van: verstoring van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen of door de aanwezigheid van het meer?

Hoewel delen van het plangebied goed geconserveerde sporen bevatten, zijn bepaalde zones vrijwel leeg. Binnen het oostelijke deel van het plangebied (grasland) hangt dit samen met aftopping van het oorspronkelijke paleolandschap ter hoogte van een smalle, zandige rug die van noordoost naar zuidwest door het centrale deel van het plangebied loopt.

Binnen het westelijke deel van het plangebied (akker), is de bodemopbouw vrijwel volledig verstoord. Dit is waarschijnlijk het gevolg van egalisatie en verploeging tijdens en na de ruilverkaveling.

4. Wat is de omvang van eventuele recente verstoringen?

In ieder geval het westelijke deel van het plangebied (akker) kan grotendeels worden beschouwd als recent verstoord. Het oostelijke deel (grasland) is meer intact en daar is met name sprake van de aftopping van een smalle kreekrug. Dit heeft echter eerder te maken met de vroegere aanwezigheid van de droogmakerij dan met egalisatie of recente ingrepen.

5. Hoe kan de archeologische vindplaats aan de hand van de onderzoeksresultaten en middels de KNA Leidraad Standaard Archeologische Monitoring worden gewaardeerd?

De bronstijdvindplaats krijgt een hoge waardering op basis van zowel de goede conservering als de aard van de aangetroffen resten. Het gaat dan om de twee zones met bronstijdsporen in het oostelijke deel van het plangebied. De resten van de ringdijk en ringsloot van de droogmakerij, alsmede de droogmakerij zelf, zijn nog slechts in beperkte mate aanwezig of als zodanig herkenbaar. Voor de vindplaats/resten uit de Nieuwe tijd geldt derhalve een lage waardering.

Bronstijd

6. *Wat zijn de begrenzing en de ruimtelijke spreiding, zowel in horizontale als verticale zin, van de vindplaats(en)? Bevindt deze zich eventueel buiten het huidige plangebied?*

De vindplaatsen kunnen vrij scherp worden begrensd (afb. 20). Het betreft het noordelijke en het zuidelijke deel van het oostelijke perceel (het grasland). Het noordelijke deel loopt van de huidige sloot aan de noordkant, over de volledige breedte van het perceel, tot aan de noordelijke flank van de smalle, afgetopte kreekruig die van oost naar west door het plangebied loopt.

Het zuidelijke deel loopt vanaf de sloot aan de zuidkant van het plangebied over de volledige breedte van het perceel tot ca. 10 m ten noorden van werkput 28.

De diepteligging van het sporenniveau varieert van ca. 40 cm tot 120 cm –mv. De sporen kunnen, bijvoorbeeld in het geval van waterputten of –kuilen, vanaf spoorniveau nog een diepte hebben van ca. 1 m tot 3 m.

Het is nog onbekend of en zo ja, in hoeverre de vindplaats doorloopt buiten het plangebied.

Vermoedelijk is de oostelijke begrenzing nog niet bereikt. Ten westen van het grasland, op de moderne akker, is de vindplaats grotendeels verstoord en dus vrijwel niet meer aanwezig.

7. *Zijn er sporen die op de aanwezigheid van een nederzetting wijzen? Wat is de aard van de aangetroffen sporen: bewoning of periferie (bijv. sporen die wel verband houden met bewoning maar geen huisplattegronden zijn), landgebruik/perceleringsgreppels, ontginning, wegen, etc.*

In het noorden van het plangebied zijn bewoningssporen aangetroffen, waaronder in ieder geval één huisplaats/huisplattegrond. Daarnaast zijn daar vele greppels en kuilen aanwezig. De sporen liggen op de zuidelijke flank van de hoge kreekruig waarop de opgraving Schepenwijk II heeft plaatsgevonden.

In het zuiden zijn een grafheuvel, een waterput/ -kuil en enkele grote kuilen aanwezig. Daarnaast zijn daar ook zones met hoefindrukken aangetroffen. Onduidelijk is wat de functie van de kuilen is geweest. De sporen in het noorden zijn onderdeel van een nederzettingsterrein of bewoningsareaal en kunnen worden gekoppeld aan de nederzettingssporen van de opgraving Schepenwijk. De sporen in het zuiden zijn meer off-site en geven een goed beeld van de inrichting en het gebruik van de periferie van de nederzetting.

8. *Wat is de datering en periodisering van de archeologische vindplaatsen (begin-eind)?*

De bronstijdvindplaats dateert in de Midden-Bronstijd en op basis van de naastgelegen opgraving Schepenwijk II lijkt het waarschijnlijk dat er ook resten van bewoning uit de Late Bronstijd aanwezig zijn.

9. *Wat is de gaafheid van de sporen?*

De sporen zijn over het algemeen goed bewaard gebleven. Daar waar sporen uit de Bronstijd zijn aangetroffen is veelal nog de afdekkende zwarte laag aanwezig, wat duidt op een intacte bodemopbouw en dus een goede conservering. Het feit dat ook ondiepe en subtiele sporen als hoefindrukken en staken nog zijn aangetroffen is bovendien een goede aanwijzing dat de gaafheid van de sporen hoog kan worden ingeschat.

10. *Hoe is de conservering van vondsten (inclusief eventueel aanwezig archeobotanisch en archeozoologisch materiaal)? Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten en wat is hun datering?*

De conservering van het vondstmateriaal is goed. Het aardewerk is weinig verweerd en bot, hout en zaden zullen, op basis van onderzoek op vergelijkbare vindplaatsen, nog goed geconserveerd. Het verzamelde vondstmateriaal dateert uit de Midden-Bronstijd, afgezien van één scherp uit de Nieuwe tijd.

11. *Is er een behoudenswaardige vindplaats aangetroffen in het plangebied? Zo ja, welke vorm van vervolgonderzoek wordt aanbevolen en welke onderzoeksvragen en daarbij behorende methodieken worden geadviseerd?*

Er is een behoudenswaardige vindplaats aangetroffen binnen het plangebied. Het gaat om de eerder genoemde noordelijke en zuidelijke zone van het grasperceel. De oppervlakte van beide percelen is respectievelijk ca. 15.300 m² en 8500 m², wat samen op een totale oppervlakte van ca. 23.800 m² komt. Aanbevolen wordt de beide zones vlakdekkend op te graven.

Zone noord

Voor de noordelijke zone biedt het onderzoek naar huisplaats (en) veel potentie gelet op de unieke conserveringsomstandigheden in dit deel. De bronstijdresten liggen hier veilig afgedekt onder een dik pakket afzettingen / ophogingen. Hierdoor zijn kwetsbare sporen zoals staken nog goed bewaard gebleven en alom vertegenwoordigd in het sporenvlak. Diverse onderzoeksthema's zijn relevant voor vervolgonderzoek in dit deel, we noemen er hier enkele.¹⁸

De constructie van de Westfriese boerderij

Tot op heden zijn er bijna 350 Westfriese huisplattengronden opgegraven, maar over de wandconstructie hiervan zijn we slecht geïnformeerd. Het ontbreken van wandconstructies gebruiken we doorgaans als argument om voor zodenwanden te pleiten. Deze wanden zijn heel soms door staken geflankeerd. Door de gunstige conserveringsomstandigheden nabij de aangetroffen huisplaats, is de kans aanwezig dat de wandconstructie (deels?) uit staken heeft bestaan. Tijdens vervolgonderzoek zou hier extra aandacht voor moeten zijn.

Het verlaten van de huisplaats

De Westfriese huisplaatsen worden op een zeker moment weer verlaten. Soms zien we dat de oude huisplaats in gebruik wordt genomen voor andere doeleinden, bijvoorbeeld als akker of als plaats waar kringgreppels of kuilen worden gegraven. Ook komt het regelmatig voor dat een nieuwe boerderij op de plaats van de voorganger wordt gebouwd. Deze verandering van functie impliceert dat de locatie van de oude huisplaats op een zeker moment gereed wordt gemaakt. Op goed geconserveerde bronstijdvindplaatsen, is het mogelijk de opvolgeschiedenis van sporen van de huisplaatsen in kaart te brengen. Onderzoeksvragen die met dit thema samenhangen gaan over het verlaten (de afbraak) van de boerderij en over de opvulling van grondsporen. Het aspect tijd kan hier ook in worden meegenomen, want we zijn nog slecht geïnformeerd over de tijd die tussen het verlaten en de definitieve opvulling van de sporen verstrijkt. Detailonderzoek met de juiste monsternamen kan hierover meer duidelijkheid geven.

Integraal onderzoek complete huisplaats in één werkput

Huisplaatsen worden tijdens archeologisch onderzoek meestal bij toeval aangetroffen, door de grote afmetingen worden ze meestal verspreid over meerdere werkputten onderzocht. Dat maakt de interpretatie van de grondsporen en vondstmateriaal er niet eenvoudiger op. In het ideale geval wordt de huisplaats in één werkput onderzocht en dat is bij onderhavig onderzoek mogelijk. Bij voorkeur wordt het puttenplan zo gepland dat integraal onderzoek van de huisplaats mogelijk is. Gelet op de uitstekende conservering, zou over de huisplaats een eerste sporenvlak kunnen worden aangelegd in de top van de afdekkende zwarte laag. Vervolgens kan dan handmatig schavend worden verdiept en vondstmateriaal (in vakken) worden verzameld. Dit is nog nooit eerder gedaan en wellicht is het op deze wijze mogelijk nog meer kwetsbare huissporen te ontdekken in of vlak onder deze zwarte laag. Ook is de kans aanwezig dat zich vondsten in deze afdekkende laag bevinden. Een systematische en fijnmazige verzamelwijze van dit materiaal biedt ons mogelijk meer inzicht in het gebruik van ruimtes in de boerderij en op de huisplaats. Gedacht kan worden aan een multi-proxy analyse, maar daarvoor is het wel van belang dat de huisplaats geïsoleerd ligt. De tijdens het proefsleuvenonderzoek aangetroffen huisplaats ligt dat zeker niet.

Zone zuid

In de zuidelijke zone is een grafstructuur aangetroffen en dat gegeven op zich is al heel bijzonder. Helaas is de structuur door egalisatie ernstig aangetast en is alleen nog de onderkant van twee ringsloten waargenomen. De oostelijke helft van de structuur is vrijgelegd, hier werden geen begravingen aangetroffen. De kans is klein dat in de westelijke helft begravingen worden ontdekt, maar dit is niet uit te sluiten. Vervolgonderzoek in dit deel van het plangebied dient twee doelen. Enerzijds het onderzoek van de grafstructuur zelf. Deze dient in één werkput te worden onderzocht, kruisprofielen zijn niet zinvol aangezien het een afgetopte structuur betreft. Het onderzoek van de ringsloten dient inzicht te geven in de (eerste) opvulling van de sloten, de vondsten die hierin zijn

¹⁸ Zie verder Roessingh 2018.

gedeponeerd en de datering / fasering van de structuur. Een tweede doel heeft betrekking op de directe omgeving van de grafstructuur. De conservering is direct rondom de grafstructuur zeer goed en in dit opzicht is het cluster kuilen dat ten noordwesten is aangetroffen interessant. Losse forse kuilen, die niet in verbinding staan met nederzettingsgreppels, zijn schaars op terreinen uit de Midden-Bronstijd. Interessant is de vraag wat de functie en datering van deze kuilen is. Maken ze deel uit van een nederzettingsterrein? Geopperd is bijvoorbeeld dat zich op de welbekende en vaak onderzochte nederzettingsterreinen uit de Midden-Bronstijd B ook oudere bewoningsfasen schuilhouden.¹⁹ Wellicht houden de kuilen ook verband met het grafheuvellandschap, waar de onderzochte grafheuvel van uitmaakt. Tijdens vervolgonderzoek zou voor deze aspecten extra aandacht moeten zijn. Om hier meer over te weten te komen, is het van belang dat tijdens vervolgonderzoek de ruimtelijke spreiding van de bronstijdsporten goed in kaart wordt gebracht. individuele sporen dienen voldoende te worden bemonsterd om betrouwbare uitspraken te doen over de datering en functie. Het zeven van alle vullingen van (een selectie van) de kuilen biedt daarnaast inzicht in kleiner vondstmateriaal.

12. In hoeverre zijn binnen de vindplaats(en) op grond van de verspreiding van vondsten en/of grondsporen voormalige activiteitsgebieden te onderscheiden en hoe moeten die geduid worden?

Hierover kan op basis van de beperkte waarnemingen in de verspreid liggende proefsleuven slechts ten dele iets worden gezegd. Duidelijk is dat in het noorden in ieder geval één huis/huisplaats aanwezig is. Het valt niet uit te sluiten dat hier nog meer huisplattegronden liggen. Het zuidelijke deel van het plangebied kan worden beschouwd als periferie, waar ook begraven werd. Hier zijn een grafheuvel en indrukken van koeienpoten aangetroffen, maar ook een waterput/-kuil en verschillende grote kuilen. Er is dus wel degelijk sprake van (extensief) gebruik van het landschap.

13. Kunnen de aangetroffen sporen worden gerelateerd aan reeds bekende vindplaatsen in de omgeving, zoals Schepenwijk II?

De sporen in het noordelijke deel van het plangebied hangen direct samen met de vindplaats Schepenwijk II. Zij maken deel uit van dezelfde vindplaats/bewoningszone maar zijn tegenwoordig van elkaar gescheiden door de huidige sloot. De sporen in het zuiden van plangebied Weeshuisgronden kunnen worden beschouwd als offsite-sporen bij de bewoningssporen in het noorden van het plangebied.

Qua voorkomen en inrichting zijn de sporen van Schepenwijk II en Weeshuisgronden vergelijkbaar met die van andere reeds bekende Bronstijdvindplaatsen in West-Friesland.

Middeleeuwen / Nieuwe tijd

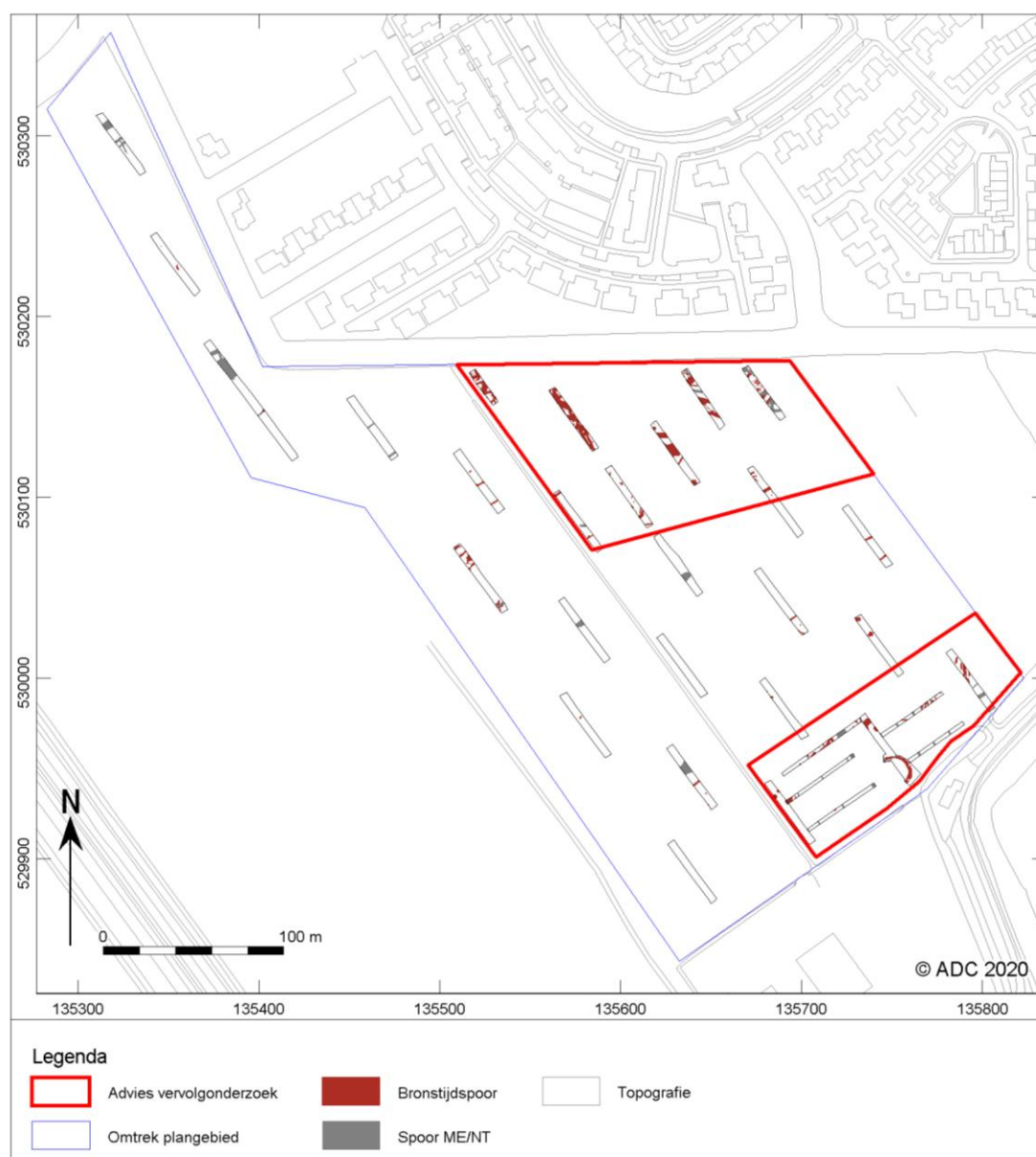
14. Zijn er resten van sloten en greppels aanwezig uit de middeleeuwen of Nieuwe tijd?

Sloten en greppels uit de Middeleeuwen of Nieuwe tijd zijn op verschillende plekken aangetroffen. allereerst is de gedempte ringsloot rond de droogmakerij aangetroffen in werkput 3. Daarnaast zijn verspreid over het terrein greppeltjes uit de Nieuwe tijd waargenomen, die voornamelijk met de verkaveling en waterhuishouding te maken hebben. In het noordoosten van het plangebied is in werkput 11 een hoek van een waarschijnlijk vierkante of rechthoekige omgreppeling uit de Nieuwe tijd aangesneden (S181). De functie is onduidelijk. In de opgraving Schepenwijk zijn vergelijkbare fenomenen aangetroffen.

15. Is er verschil in opbouw van het bodemprofiel aanwezig binnen en buiten de droogmakerij?

Het verschil tussen de bodemopbouw buiten en binnen de voormalige droogmakerij is dat in werkput 1 en 2 (buiten de droogmakerij) veen is aangetroffen, wat binnen de droogmakerij nergens voorkwam.

¹⁹ Roessingh 2018, 311-318.

Afb. 23. Advies vervolgonderzoek in de vorm van opgraving.

5 Waardestelling en Selectieadvies

5.1 Waardestelling

De waardestelling, zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1, specificatie VS06) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De eerste is niet van toepassing omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op deze vindplaats van toepassing. De fysieke kwaliteit van de vindplaats is gebaseerd op haar conservering en gaafheid. De conservering geeft aan de mate waarin het archeologisch vondstmateriaal bewaard is gebleven, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.

De vindplaats is ruimtelijk goed bewaard gebleven en kan dus worden beschouwd als zijnde van hoge kwaliteit. Het deel met sporen is van voldoende omvang om van een representatief deel van een nederzetting te spreken.

De gaafheid van de grondsporen is goed en het sporenniveau wordt vaak nog afgedekt door de zwarte laag, wat betekent dat de bodemopbouw nog volledig intact is. De aanwezigheid van vele staken en indrukken van koeienpoten laat zien dat binnen grote delen van het plangebied ook de kleine en subtiele sporen nog aanwezig zijn. Het aardewerk dat verzameld is tijdens het aanleggen van de sporenvlakken is weinig verweerd maar gefragmenteerd. Dit is overigens typisch voor de vondstomstandigheden uit de Bronstijd in deze regio. Bot en zaden zijn goed bewaard gebleven. De gaafheid/conservering van sporen en vondsten wordt derhalve hoog gewaardeerd. De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 6 punten. Dit is een score die bovengemiddeld is en die haar het predikaat 'behoudenswaardig' oplevert (tabel 3).

Ook op inhoudelijke kwaliteit, uitgedrukt in waarden voor zeldzaamheid, informatie en ensemble, wordt de vindplaats beoordeeld met hetzelfde puntensysteem. Sporen uit de Midden- en Late Bronstijd zijn in West-Friesland niet uitzonderlijk, maar de mate van gaafheid is in dit geval hoog vergeleken met andere sites in de regio, die vaak zijn aangetast door ploegen en egalisatie. De ensemblewaarde is hoog. In directe zin sluiten de sporen aan op de naastgelegen opgraving Schepenwijk en kan het beeld worden aangevuld. In meer algemene zin kan de kennis die tijdens eerder onderzoek naar de Bronstijd in West-Friesland is opgedaan worden aangevuld en aangescherpt aan de hand van de aanwezige sporen en structuren. Wat betreft de informatiewaarde kan namelijk worden gesteld dat met name de aanwezigheid van in ieder geval één goed geconserveerde huisplattegrond en een grafheuvel, potentieel antwoorden kan geven op nog bestaande vragen over landgebruik en –inrichting en over de fasering en gebruiksduur van deze fenomenen. De totale score voor de inhoudelijke kwaliteit is 8 en de waardering van de vindplaats op basis van deze criteria is dan ook hoog.

Tabel 3. Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 4.1).

Waarden	Criteria	Scores			
		Hoog	Midden	Laag	Totale score
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord			
Fysieke kw aliteit	Gaafheid	3	0	0	≥ 5 behoudenswaardig
	Conservering	3	0	0	
Inhoudelijke kw aliteit	Zeldzaamheid	0	2	0	≥ 7 behoudenswaardig
	Informatiew aarde	3	0	0	
	Ensemble w aarde	3	0	0	
	Representativiteit	N.v.t.			

5.2 Selectieadvies

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn sporen en vondsten uit de Bronstijd aangetroffen. Ook van latere perioden (Nieuwe tijd) zijn in beperkte mate archeologische resten aangetroffen, waaronder de gedempte ringsloot van de voormalige droogmakerij.

Er is sprake van een uitgestrekte Bronstijdvindplaats binnen het oostelijke deel van plangebied Weeshuisgronden (het grasland) en ADC ArcheoProjecten adviseert ofwel maatregelen te treffen voor behoud *in situ* ofwel vervolgonderzoek (opgraving) uit te voeren binnen het noordelijke en het zuidelijke deel van het oostelijke perceel (afb. 23).

Eventueel vervolgonderzoek dient zich specifiek te richten op de huisplattegrond(en) en de grafheuvel, waarbij gebruik/gebruiksduur, datering en fasering de kernthema's zijn.

Het advies is om het westelijke perceel (de akker) vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Literatuur

- Burck, P. du & L.W. Dekker, 1975: De bodemgesteldheid van de Vier Noorder Koggen. *Stiboka-rapport* 972, Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Gemeente Medemblik, 2018. Bestemmingsplan Buitengebied (vastgesteld 22-02-208) NL.IMRO.0420.14410105-VA01 (www.ruimtelijkeplannen.nl).
- Leeuwen, J. van en C.M. Soonius, 2016: De Weeshuisgronden/Schepenwijk III, Medemblik, gemeente Medemblik. Archeologische Quicksan nr. 16138, Archeologie West-Friesland.
- Roessingh, W., & E. Lohof, 2011: *Bronstijdboeren op de kwelders. Archeologisch onderzoek in Enkhuizen-Kadijken*, Amersfoort (ADC Rapport 2200/ADC Monografie 11).
- Roessingh, W., 2018: Dynamiek in beeld. Onderzoek van Westfriese nederzettingen uit de bronstijd (proefschrift Universiteit Leiden), Leiden.
- Schinning, F.C., 2019: Programma van Eisen Medemblik – Weeshuisgronden-Schepenwijk. AWF PvE-nr. 16138.
- Schumans, M., 2010: Een nederzetting uit de Midden en Late Bronstijd te Medemblik-Schepenwijk II, gemeente Medemblik. Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 40. Archeologisch Centrum Vrije Universiteit, Amsterdam.
- Warning, S, 2011: Plangebied Brakeweg 24, Medemblik, gemeente Medemblik; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (karterende fase). RAAP-notitie 3674. Archeologisch Adviesbureau RAAP, Weesp.

Lijst van afbeeldingen

- Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.
- Afb. 2. Het plangebied De Weeshuisgronden (zwarte stippellijn) op de concept-beleidskaart archeologie van de gemeente Medemblik (bron: Van Leeuwen & Soonius 2016).
- Afb. 3. Het plangebied De Weeshuisgronden (rood kader, bij benadering) op de kaart van Noord-Holland benoorden het IJ, 1530 (collectie Nationaal Archief). Het noorden is links. Bron: Van Leeuwen & Soonius 2016.
- Afb. 4. Het plangebied De Weeshuisgronden (rood kader, bij benadering) op de kaart van het Dijkgraafschap van de Vier Noorderkoggen, 1732 (collectie WFA). Bron: Van Leeuwen & Soonius 2016.
- Afb. 5. Het plangebied De Weeshuisgronden (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuutkaart uit 1825 (beeldbank.cultureelerfgoed.nl). Bron: Van Leeuwen & Soonius 2016.
- Afb. 6. Locatie plangebied Weeshuisgronden en de locatie van de in de tekst genoemde archeologische onderzoeken en Archis-waarnemingsnummers. Bron: Van Leeuwen & Soonius 2016.
- Afb. 7. De sporen uit de Midden-Bronstijd (blauw) en Late Bronstijd (rood) die zijn aangetroffen tijdens de opgraving Schepenwijk II (naar Schumans 2010). Het plangebied De Weeshuisgronden (roze vlak) ligt direct ten zuiden van de opgraving.
- Afb. 8. Plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland. Het verschil tussen oud land en droogmakerij is zichtbaar. Bron: Schinning 2019.
- Afb. 9. Puttenplan zoals opgenomen in het PvA, met putnummers, zoals aangehouden tijdens het veldwerk.
- Afb. 10. Daadwerkelijk aangelegde proefsleuven en uitbreidingen (met nummer) geplot op de puttenkaart uit het PvA. Voor nummering overige werkputten zie afb. 9.
- Afb. 11. Het plangebied op een uitsnede van het AHN. Goed zichtbaar is de grote en langgerekte rug waarop ook de opgraving Schepenwijk ligt. Het plangebied Weeshuisgronden ligt op de zuidelijke flank.
- Afb. 12. Puttenplan op de topografische kaart. Hierop is te zien welke putten op het moderne akkerperceel (lichtgeel) liggen en welke op het grasland (groen).
- Afb. 13. Profieloverzicht van het noordwestelijke deel van het plangebied (noord – zuid), tot en met de vroegere dijk rond de droogmakerij. De nummering van de profielkolommen verwijst naar de werkputnummers (wp1, kolom 1.1 t/m 1.3; wp2, kolom 2.1 t/m 2.3; etc.).
- Afb. 14. Ligging van het plangebied op een uitsnede van de bodemkaart Vier Noorderkoggen.

- Afb. 15. Profieloverzicht van het noordelijke deel van het grasland (noord – zuid), tot aan de afgetopte kreekrug in het centrale deel. De kolomnummers verwijzen naar de werkputnummers.
- Afb. 16. De allesporenkaart van de opgraving Schepenwijk geplot bij de allesporenkaart van de proefsleuven in het noordoosten van het plangebied Weeshuisgronden. Op de ASK van Schepenwijk zijn de sporen uit de Midden Bronstijd blauw, de sporenuit de Late Bronstijd rood en de sporen uit de Middeleeuwen/Nieuwe tijd grijs. Op de ASK van Weeshuisgronden zijn de sporen uit de Bronstijd blauw en de sporen uit de Nieuwe tijd oranje.
- Afb. 17. Overzicht van de aard van alle sporen binnen het plangebied. In het centrale deel van het plangebied komen weinig tot geen sporen voor als gevolg van aftopping van de daar aanwezige smalle zandrug. Binnen de kaders de hieronder besproken sporenzones (B en C).
- Afb. 18. Detail van het cluster bronstijdsporen in het noordoosten van het plangebied (zone B) en uitsnede van werkput 11 met daarin de sporen van een huisplaats. De rode stippellijn geeft de (vermoedelijke) omvang van de huisplattegrond en huisplaats weer. Voor legenda van de aard van de sporen, zie afb. 17.
- Afb. 19. Detail van het cluster bronstijdsporen in het zuidoosten van het plangebied (zone C). De rode stippellijn geeft de omvang van de grafstructuur weer. Voor legenda van de aard van de sporen, zie afb. 17.
- Afb. 20. De ringsloot S9 in het vlak, gezien in oostelijke richting. Op de afbeelding is de noordelijke insteek te zien.
- Afb. 21. Detail van het noordwestelijke deel van het plangebied, geplot op historisch kaartmateriaal waarop de ringsloot van de droogmakerij nog zichtbaar is. In zwart de ringsloot (S9) in werkput 3.
- Afb. 22. De houten paal in werkput 3 en op de rechter foto de loden strips.
- Afb. 23. Advies vervolgonderzoek in de vorm van opgraving.

Lijst van tabellen

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Tabel 2. Vondstaantallen

Tabel 3. Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 4.1).

Bijlage 1 Sporenlijst

Putnr	Vlaknr	Spoornr	Aardspoor	Diepte
1	1	1	LG	, cm
1	1	2	SL	, cm
1	1	3	SL	60, cm
2	1	4	REC	, cm
2	1	5	KL	10, cm
2	1	6	KL	10, cm
3	1	7	SL	30, cm
3	1	8	SL	10, cm
3	1	9	SL	, cm
3	1	10	REC	, cm
3	1	11	BA	, cm
3	1	12	KL	, cm
4	1	13	SL	10, cm
4	1	14	SL	5, cm
6	1	15	KL	40, cm
6	1	16	GR	8, cm
6	1	17	GR	8, cm
8	1	18	KL	, cm
8	1	19	KL	, cm
8	1	20	KL	, cm
8	1	21	GR	44, cm
8	1	22	KL	, cm
8	1	23	GR	, cm
8	1	24	GR	6, cm
8	1	25	NV	, cm
8	1	26	NV	, cm
8	1	27	GR	, cm
8	1	28	KL	8, cm
8	1	29	KL	, cm
8	1	30	KL	, cm
8	1	31	KL	
8	1	32	KL	, cm
8	1	33	NV	, cm
8	1	34	NV	, cm
8	1	35	NV	, cm
8	1	36	GR	, cm
8	1	37	KL	, cm
8	1	38	SL	, cm
8	1	39	GR	, cm
8	1	40	KL	, cm
5	1	41	GR	, cm
5	1	42	KL	4, cm
5	1	43	KL	4, cm
5	1	44	GR	, cm
5	1	45	GR	, cm
5	1	46	GR	, cm
5	1	47	KL	, cm
5	1	48	KL	, cm
5	1	49	KL	, cm
5	1	50	GR	20, cm
5	1	51	KL	, cm
5	1	52	KL	, cm
5	1	53	GR	, cm
5	1	54	GR	, cm
5	1	55	GR	, cm
5	1	56	GR	, cm
5	1	57	GR	, cm

Putnr	Vlaknr	Spoornr	Aardspoor	Diepte
5	1	58	GR	, cm
5	1	59	KL	, cm
5	1	60	STK	, cm
5	1	61	GR	32, cm
5	1	62	GR	26, cm
5	1	63	KL	, cm
5	1	64	KL	4, cm
5	1	65	KL	, cm
5	1	66	KL	, cm
5	1	67	GR	, cm
5	1	68	GR	, cm
5	1	69	GR	, cm
7	1	71	KL	, cm
7	1	72	GR	, cm
7	1	73	LG	, cm
7	1	74	GR	, cm
7	1	75	GR	, cm
7	1	76	GR	, cm
7	1	77	KL	, cm
7	1	78	GR	, cm
7	1	79	PK	, cm
7	1	80	PK	, cm
7	1	81	PK	, cm
7	1	82	PK	, cm
7	1	83	GR	, cm
7	1	84	KL	, cm
7	1	85	GR	, cm
7	1	86	GR	, cm
7	1	87	GR	, cm
7	1	88	KL	, cm
7	1	89	GR	, cm
7	1	90	KL	, cm
7	1	91	GR	, cm
7	1	92	GR	, cm
7	1	93	KL	, cm
7	1	94	KL	, cm
7	1	95	GR	6, cm
7	1	96	GR	, cm
7	1	97	HI	, cm
7	1	98	GR	, cm
7	1	99	KL	
7	1	100	KL	, cm
7	1	101	KL	, cm
7	1	102	KL	, cm
7	1	103	LG	, cm
7	1	104	KL	, cm
7	1	105	GR	, cm
7	1	106	GR	, cm
7	1	107	KL	, cm
7	1	108	KL	, cm
7	1	109	GR	, cm
7	1	110	KL	, cm
7	1	111	KL	, cm
7	1	112	GR	, cm
7	1	113	GR	, cm
7	1	114	GR	, cm
7	1	115	KL	, cm
7	1	116	GR	, cm
10	1	118	KL	, cm

Putnr	Vlaknr	Spoornr	Aardspoor	Diepte
10	1	119	KL	, cm
10	1	120	KL	, cm
10	1	121	KL	, cm
10	1	122	KL	, cm
10	1	123	GR	, cm
9	1	124	NV	, cm
9	1	125	GR	25, cm
9	1	126	NV	, cm
9	1	127	REC	15, cm
9	1	128	KL	20, cm
9	1	129	GR	8, cm
20	1	130	NV	4, cm
20	1	131	NV	, cm
20	1	132	NV	, cm
20	1	133	KL	4, cm
20	1	134	NV	4, cm
20	1	135	NV	, cm
20	1	136	NV	, cm
20	1	137	KL	60, cm
20	1	138	NV	4, cm
23	1	139	KL	, cm
23	1	140	KL	, cm
23	1	141	KL	50, cm
10	1	142	GR	, cm
10	1	143	HI	, cm
10	1	144	GR	40, cm
10	1	146	KL	, cm
10	1	147	GR	18, cm
11	1	149	SL	, cm
11	1	150	SL	, cm
11	1	151	KL	, cm
11	1	152	HG	, cm
11	1	153	STK	6, cm
11	1	154	KL	, cm
11	1	155	PK	, cm
11	1	156	PK	, cm
11	1	157	PK	, cm
11	1	158	STK	, cm
11	1	159	STK	20, cm
11	1	160	KL	, cm
11	1	161	PK	, cm
11	1	162	PK	, cm
11	1	163	PK	, cm
11	1	164	PK	, cm
11	1	165	STK	, cm
11	1	166	STK	18, cm
11	1	167	HG	, cm
11	1	168	HG	, cm
11	1	169	SL	, cm
11	1	170	PK	, cm
11	1	171	STK	, cm
11	1	172	HG	, cm
11	1	173	HG	, cm
11	1	174	HG	, cm
11	1	175	GR	, cm
11	1	176	GR	, cm
11	1	177	GR	, cm
11	1	178	SL	, cm
11	1	179	NV	4, cm

Putnr	Vlaknr	Spoornr	Aardspoor	Diepte
11	1	180	NV	4, cm
11	1	181	SL	, cm
11	1	182	NV	2, cm
11	1	183	STK	, cm
11	1	184	STK	, cm
11	1	185	STK	, cm
11	1	186	PK	, cm
11	1	187	STK	, cm
11	1	188	KL	, cm
18	1	189	GR	30, cm
18	1	190	GR	10, cm
25	1	191	HI	, cm
25	1	192	HI	, cm
25	1	193	HI	, cm
25	1	194	HI	, cm
25	1	195	HI	, cm
25	1	196	HI	, cm
14	1	197	HI	, cm
14	1	198	HI	, cm
14	1	199	HI	, cm
14	1	200	HI	, cm
14	1	201	KL	3, cm
14	1	202	GR	, cm
14	1	203	GR	, cm
14	1	204	GR	, cm
14	1	205	GR	, cm
14	1	206	KL	, cm
21	1	207	HI	, cm
21	1	208	HI	, cm
21	1	209	KL	, cm
17	1	210	GR	, cm
17	1	211	KL	, cm
17	1	212	GR	, cm
24	1	214	KL	, cm
24	1	215	KGR	18, cm
24	1	216	SL	, cm
24	1	217	KGR	, cm
24	1	218	KGR	, cm
24	1	219	KGR	, cm
24	1	220	KGR	22, cm
26	1	222	KL	, cm
26	1	223	KL	, cm
26	1	224	KL	, cm
26	1	225	KL	, cm
26	1	226	KL	, cm
26	1	227	KL	, cm
26	1	228	KL	, cm
26	1	229	KL	, cm
26	1	230	KL	, cm
26	1	231	SL	, cm
26	1	232	KL	, cm
26	1	233	GR	, cm
26	1	234	GR	, cm
26	1	235	GR	, cm
26	1	236	GR	8, cm
26	1	237	SL	, cm
26	1	238	GR	, cm
26	1	239	GR	, cm
26	1	240	WA	, cm

Putnr	Vlaknr	Spoornr	Aardspoor	Diepte
26	1	241	GR	, cm
26	1	242	KL	, cm
26	1	243	GR	, cm
26	1	244	GR	, cm
27	1	247	KL	, cm
27	1	248	KL	, cm
27	1	249	KL	, cm
27	1	250	PK	16, cm
27	1	251	KL	, cm
27	1	252	GR	8, cm
27	1	253	GR	, cm
27	1	254	GR	, cm
27	1	255	NV	1, cm
27	1	256	KL	, cm
28	1	258	NV	, cm
28	1	259	NV	, cm
28	1	260	KL	, cm
28	1	261	NV	, cm
28	1	262	NV	, cm
28	1	263	NV	, cm
28	1	264	NV	, cm
28	1	265	SL	, cm
28	1	266	KL	, cm
28	1	267	GR	, cm
28	1	268	KL	, cm
28	1	269	KL	, cm
28	1	270	GR	, cm
28	1	271	KL	, cm
28	1	272	GR	, cm
28	1	273	HI	, cm
28	1	274	GR	, cm
28	1	275	KL	2, cm
28	1	276	KL	, cm
28	1	277	GR	14, cm
28	1	278	HI	, cm
28	1	279	NV	, cm
28	1	280	NV	, cm
29	1	281	WA	, cm
29	1	282	SL	, cm
29	1	283	SL	, cm
29	1	284	SL	, cm
29	1	285	SL	, cm
29	1	286	GR	, cm
29	1	287	KL	, cm

Putnr	Vlaknr	Spoornr	Aardspoor	Diepte
29	1	288	SL	, cm
29	1	289	HI	, cm
29	1	290	HI	, cm
29	1	291	HI	, cm
29	1	292	SL	, cm
29	1	293	KL	, cm
29	1	294	KL	, cm
29	1	295	KL	, cm
29	1	296	KL	, cm
29	1	297	KL	, cm
29	1	298	KL	, cm
29	1	299	KL	, cm
29	1	300	KL	, cm
29	1	301	KL	, cm
29	1	302	KL	, cm
29	1	303	GR	, cm
30	1	304	SL	, cm
30	1	305	KL	, cm
30	1	306	SL	, cm
30	1	307	SL	, cm
30	1	308	SL	, cm
30	1	309	SL	, cm
10	1	310	HI	, cm
12	1	315	SL	, cm
15	1	316	KL	60, cm
15	1	317	PK	4, cm
19	1	318	GR	18, cm
19	1	319	NV	, cm
19	1	320	NV	, cm
19	1	321	PK	8, cm
20	1	998	NV	, cm
19	1	999	REC	, cm
30	1	999	REC	, cm
29	1	999	REC	, cm
28	1	999	REC	, cm
25	1	999	REC	, cm
13	1	999	REC	, cm
24	1	999	REC	, cm

Bijlage 2 Vondstenlijst

OPGR_ID	Vondstnr	Put	Vlak	Spoor	Vulling	Inhoud	Monster	Verzamel	Opmerking
MEDK-19	1	6	1	17	1	MIX		AANV	MBT AW
MEDK-19	2	7	1	72	1	MIX		AANV	
MEDK-19	3	7	1	108	1	MIX		AANV	
MEDK-19	4	5	1	65	1	MIX		COUP	
MEDK-19	5	24	1	215	1	MIX		AANV	uit ringsloot grafheuvel
MEDK-19	6	24	1	215	1	XXX	MC14	COUP	uit ringsloot grafheuvel
MEDK-19	7	24	1	220	1	XXX	MC14	COUP	uit ringsloot grafheuvel
MEDK-19	8	11	1	181	1	MIX		AANV	greppel ME

Bijlage 3 Splitslijst

Vondstnr	Scancode	Inhoud	Aantal	Gewicht	Artefacttype	ABR alg	ABR spec
1	MEDK-19V1.001	AW	1	87,00 gr	AW	KER	KER
2	MEDK-19V2.001	HUTTELM	1	9,00 gr	HUTTENLM	KER	KER
3	MEDK-19V3.001	AW	1	23,00 gr	AW	KER	KER
4	MEDK-19V4.001	SXX	1	16,00 gr		SXX	SXX
5	MEDK-19V5.001	SXX	1	204,00 gr		SXX	SXX
8	MEDK-19V8.001	AWG	1	41,00 gr	AWG	KER	AWG

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1). Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RCE en de provincies en wordt beheerd door de RCE.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RCE beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

¹⁴C Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Ex situ Niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RCE geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

PVA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PVE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Afkortingen in de database

REFERENTIELIJSTEN

Versie 1.6

AARD SPOOR

Aard van het spoor

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerkconcentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	boorgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerelder
BRL	brandlaag
BU	bustum
BUN	visbun
BV	bouwvoor
CR	crematiegraf
DIG	dierbegroving
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtschoolconcentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	ophogingslaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantaardige verstoring

OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plaggenwand
PO	poel
POE	poer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent
RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silo
SL	sloot
SPB	spaarboog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

VLAKVORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OVL	ovaal
RHK	rechthoekig
RND	rond
SIK	sikkelvormig
VRK	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruin (hoofdkleur is dan grijs)

COUPEVORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	rond
VLK	vlak
KOM	komvormig
REV	revolvertas
VRK	vierkant
RHK	rechthoekig
NG	niet gecoupeerd

INSLUITSEL

Aard van een insluitel van een vulling

Code	Referentie
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BS	baksteen
BW	bouwaardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfaat
GL	glas
HK	houtschool
HL	huttenleem
HT	hout
KI	kiezel
LR	leer
MET	metaal
MN	mangaan
NS	natuursteen
OKR	oker
SCH	schelp
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vuursteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-classificatie

Code	NEN	Referentie
K	K	klei
ZK	Ks1	zware klei
MK	Ks2	matig zware klei
LK	Ks3	lichte klei
Z-K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zware zavel
MZI	Kz2	matig lichte zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siltige leem
Z-L	Lz3	zandige leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleilig veen
V3	VKM	mineraalarm veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs1	fijn zand
MZ	Zs1	middelgrof zand
GZ	Zs1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs3	lemig zand
IGHZ	g1	iets grindhoudend zand
MGHZ	g2	matig grindhoudend zand
SGHZ	g3	sterk grindhoudend zand
V-Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZHG	Gz2	matig zandhoudend grind
SZHG	Gz3	sterk zandhoudend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	humushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	humusrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst

Code	Referentie
AW	aardewerk vaatwerk
AWG	gedraaid aardewerk
AWH	handgevormd Aardewerk
BAKSTN	baksteen
DAKPAN	dakpan
AXB	bot (geen schelp)
OMB	bot menselijk
ODB	bot dierlijk
CREM	crematieresten
BOUWMAT	bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	coproliet
GLS	glas (geen slak)
HK	houtschool
HT	hout (geen houtskool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weefgewichten e.d.)
ODL	leer
MXX	metaal (geen slak)
MCU	koper/brons
MFE	ijzer
MPB	lood
MIX	gemengd
SXX	natuursteen (geen vuursteen)
PIJP	pijpenkoppen en -stelen
SCH	schelp
SLAK	slakken
TEGEL	tegel
OTE	textiel, touw
HUTTELM	verbrande klei (geen lemen gewichten)
SVU	vuursteen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster

Code	Referentie
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MBOT	monster bot
MC14	monster voor ¹⁴ C-datering
MCH	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MDIA	diatomeemonster
MDNA	DNA-monster
MFF	fosfaatmonster
MHK	houtschoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollenmonster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijpplaat
MZ	zadenmonster voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

Code	Referentie
AAC	aanleg coupe (handmatig schaven)
AANV	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIGB	bigbag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detectorvondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MAA	machinale aanleg
MAF	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen